Nr. 1 (8) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. sausio mėn. 5 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Lietuviškai įsitaisyk namus.

Lietuviškai šeimynai reikia būtinai lietuviškai įrengto ir namo. Ką mylime, apie ką mąstome, ko siekiame, tai mielai aplink save matome. Mylime lietuvių tautą, lietuvių dailę, lietuvių kūrybą, lietuvių didvyrius, lietuvių tautos ženklus, tai ir turėkime jų aplink save. Tie dalykai mielai kutens mums širdis, kitiems kalbės apie mūsų lietuviškumą, bet ir mumyse pačiuose žadins tautybės ir jos reikalų mintį, jausmą, potroškį ir darbą. Gyvenime ranka ranką prausia, o visi daiktai paprastai susikabinę esti ir kits kitą traukia ir palaiko. Taip ir čia. Lietuviškumo meilė žadina lietuviškai trobą įsirengti, o lietuviškai įrengta troba žadina ir palaiko tautos meilę ir gyvybę.

Kas lietuviška, imti į trobos įrengimą?

Pirmiausia, pati troba, gyvenamasis namas ir kiti ūkio trobesiai statyti ir puošti taip, kaip Lietuvoje yra nuo senai išsidirbę. Aš čia neturiu galvoje prilaikyti lietuvių nuo gyvenamųjų trobesių gerinimo, jų įvairinimo, kad juose būtų erdva, šviesu ir patogu bei sveika gyvent, ne — aš tik noriu, kad mes lietuviai, statydami geresnius trobesius, nenutoltume nuo lietuviškų pagrindų ir charakterio, kad neperbrauktume ir neužmestume dėl pigių svetimybių savo tautos kūrybos. Mūsų tauta turi skonį, junta grožę ir ją moka įdėti į savo kūrinius. Imkime mūsų kryžius su jų įvairiais papuošalais, mūsų juostas, pajuostes, rankšluoščius su jų raštais ir t.t., o kiek ten grožės ir skonies atrasime!

Imantis naujai statyti trobesio, reiktų prisižiūrėti savo apylinkės troboms, kryžiams, medinėms bažnyčioms ir jose ieškoti įkvėpimo. Bet ir nepasitenkinti savo apylinke, pasišvaistyti, pasidairyti ir toliau. Pasakysite, kad tam nei laiko nei pinigo neturite — gerai, tai aš jums patarsiu pasivaduoti knygomis.

Prieš mane ant stalo guli „Lietuvių statybos ir puošybos pavyzdžių albumas". Jį gaminant darbavosi daugelis mūsų geresnių dailės jėgų. Jame surinkta didelis skaičius gražesnių ir pasakyčiau, lietuviškesnių trobų ir jų puošimo pavyzdžių. Yra ten gyvenamųjų namų, klėčių, kryžių, bažnyčių, varpinių, kėdžių, tvorelių ir t.t. O vis savotiški, kits už kitą prašmatesni, tik, rodos, prisižiūrėk, imk ir pamėklinęs statyk.

Kas nori namų statyti, teparsigabena tą albumą iš lietuviškų Vilniaus knygynų, o jei ir čia trūktų pinigo, teužeina pas kunigą, mokytoją, o gal kuris jų turės ir paskolins pasižiūrėti. Tas albumas vertėtų ypač įsigyti mūsų sodžiaus maistroms, kurie samdosi kitiems namų statyti.

Taigi, norėkime ir ieškokime savo trobai ir visai sodybai daugiau lietuviškumo, o atrasime. Nesekime čia svetimų grožybių, mūsų skonis ir praeities palikimai kitokie, negu jų: jų grožybės ne visada dera su mūsų gamta, sodyba ir būdu.

Susikirtę ir išvedę lietuviškai savo trobą, pasistenkime ją dar ir viduje lietuviškai įsitaisyti. Čia labai tinka mūsų mergaičių austieji raštai. Staltiesė, rankšluostis, apvalkalas, antklodė juostų kilimėlis suteiks daug grožės ir lietuviškumo mūsų pirkelei. Neužmirškime ir sienų papuošti lietuviškais paveikslais. Lig šiol mūsų sienose galima buvo užtikti šventųjų paveikslų ir dar kaip kada gatvėje sugautas koks plakatas iš rinkimų laikų. Gerai darome, kad šventuosius gerbiame ir jų paveikslus laikome krikštastalėje, bet, jų nešalindami, pasirūpinkime savo namų sienose turėti ir tautiškų paveikslų. Turime praeityje garbingų kunigaikščių—Gediminą, Algirdą, Vytautą; turime ten pat brangių rašytojų ir tautos žadintojų—Valančių, Daukantą, Baranauską, tautos patriarką J. Basanavičių, Kudirką, Maironį ir t.t., turime savo tautos ir krašto ženklą—vytį—neužmirškime ir jų. Vieno kito tų mūsų praeities ir dabarties veikėjų ir lietuviškumo gynėjų paveikslas, *tinkamoje vietoje* patalpintas, primins mums mūsų garbę ir vargus, sukels džiaugsmo, pažadins prie pareigos ir pasišventimo krašto ir tautos labui. Bus ir gražu ir naudinga!

Mūsų šviesuomenė čia turi kelią vesti ir kitiems pavyzdžių sudaryti. Lig šiol, dėja, esame apsileidę. Lietuviškų raštų kilimėlį arba juostą greičiau rasi švaresnio lenko bute, negu lietuvio. Mes šios rūšies daiktų perkamės iš krautuvės, fabriko darbo—jie mums pigiau ir gražiau. Lietuvaitės taip retai turi pirklių savo audiniams, kad net paklaustos kainų nežino. Parduoti joms naujiena! O galėtų būti ir kitaip. Kad tik truputį daugiau tautiškos minties, tautiško jausmo, tautiškos ambicijos ir apsidairymo, o mūsų butai kitaip būtų papuošti ir įrengti. Būčiau laimingas ir jausčiaus nedovanai rašęs, jei tos mano pastabos bent vieno lietuvio širdyje ir bute rastų atbalsio. Lietuviška šeimyna lietuviškame bute, tai būtų gera Vilniaus kraštui!

K. Pupeika.

Į skaitytojus.

Sužinojome, kad kai kuriuose pačtuose, neužrašoma ant laikraščio prenumeratoriaus pavardės, ir todėl daug kas laikraščio negauna, arba gauna jį ne prenumeratoriai. Kad to išvengus, prašome skaitytojus, kurie negauna laikraščio, pranešti kuogreičiausiai Administracijai raštu.

ADMINISTRACIJA.

Amerikietis apie Lietuvą ir lietuvius.

Daug kraštų apkeliavome, daug gero iš įvairių žmonių patyrėme, bet niekur tokio didelio vaišingumo, kaip Lietuvoje, nesutikome. Jau Suomijoj iš Lietuvos konsulo patyrėme daug malonumo.

Geru plentu atvažiavome į Šiaulius. Čia pernakvoję, norėjome važiuoti į Kauną. Bet netoli Kėdainių įstrigome į purvinus ruderis kelius; mūsų motociklas iklimpo, kad mes jo nė išvilkti nepajėgėm. Ėjome į artimiausią ūkį prašyti nakvynės ir kad iš purvo ištrauktų mūsų iklimpusį motociklą. Netyčia mes užėjome į namus, kuriuose mes radome Lietuvos armijos karininką. Su juo mes ir galėjome susikalbėti. Smagiai pernakvoję majoro Šarausko gimtinėje, mes su juo drauge atvažiavome Kaunan. Vaišingas karininkas pakvietė mus kaipo svečius, apsigyventi ir už visą suteiktą pagalbą ir užlaikymą nesutiko jokio atlyginimo priimti. Taip vaišingas pasirodė šis pirmas lietuvis, su kuriuo mes arčiau susipažinome.

Kaune netikėtai mus paėmė savo globon studentai, kurie mums parodė visą miestą. Studentų ir karininkų draugijoj mes jautėmes nė kiek neblogiau, kaip į Ameriką sugrįžęs Lindbergas (žinomas lakūnas).

Kaune aplankėme karo muziejų, kuriame daug ko idomaus pamatęme Apžiurėję Lietuvos universitetą, pamatėme, kad jis yra panašus i kitų didelių miestų universitetus. Atsižvelgiant į Lietuvos didumą reikia pasakyti, kad universitetas yra gana gerai aprūpinamas. Studentų gyvenimas Lietuvoj labai skiriasi nuo Amerikos studentų gyvenimo. Bet kuri Amerikos studentų organizacija galėtų didžiuotis tokiais namais, kaip Neo-Lithuanijos namai, kuriuose viena naktį nakvojome. Gražūs ir studentų laikraščiai Lietuvoje.

Daug smagumo patyrėme Kauno operoj. Mums patiko ne tik dainavimas ir vaidinimas, — mums gražu buvo pažiūrėti kaip visi teatro lankytojai pertraukas eina į ratą.

Iš „L. A."

Kun. Dr. M. Gustaičio paminklo pašventinimas.

Gruodžio 23 d. Lazdijų kapuose pašventintas poeto padagogo M. Gustaičio paminklas. Bažnyčioje pamaldas laikė jo įpėdinis kun. Dr. J. Starkus. Paminklą pašventino ir atatinkamą pamokslą pasakė pral. Laukaitis. Be to, kalbėjo pedagogų vardų mok. p. Maurukas ir stud. K. Berulis. Ant paminklo uždėta keletas vainikų. Eisenoje į kapus dalyvavo Seinų „Žiburio" gimnazija, jo broliai, giminės, studentai Gustaičio auklėtiniai ir Lazdijų bei apylinkės visuomenė. Ant akmens paminklo iškalta kun. Dr. Gustaičio gimimo ir mirimo metai ir jo paties posmelis iš eilėraščio „Ties mano Kryžiumi", kuris šiaip skamba:

Tai gludi giesmės nerašytos,
Tai tvyro mintys nesakytos,
Kurias likimas nuslopino
Ir niekas niekas jų nežino...

Prasideda.

Mūsų skaitytojai jau žino, kad svarstant Silezijos vokiečių pasiskundimą del sunkios buities, Stresemanas kumščia stukterėjo, kuomet p. Zaleskis įrodinėjo to skundo neteisingumą.

Dabar (Pat) praneša, kad vokiečių Silezijos lenkai ir čekai irgi pasiskundė Tautų Lygai del persekiojimų iš vokiečių pusės. Štai (Pato) pranešimas:

„Kaipo lenkų tautos sūnūs ir Glupčico ir Prudniko apskričių, likusių vokiečių Silezijos pusėje, keliame Tautų Lygai skundą del slavių tautų germanizavimo (vokietinimo), kuris varomas plačiau, negu prieš karą. Mūsų apskrityse netik nėra nė vienos lenkiškos mokyklos, bet nė vienoje nemokinama lenkų bei moravų kalbos, nors lenkams tekusioje Silezijoje visose mokyklose vokiečių kalba dėstoma. Vokiečių kalba pamaldos, kurių prieš karą nebuvo, įvestos Prudniko ir Glupčico apskr. bažnyčiose. Moravų kalba pamaldos, kurios prieš karą buvo 10 bažnyčių, dabar visiškai išguitos ir slavių kalba tų apskričių bažnyčiose pranyko. Laisvo tautinio apsisprendimo teisės del vokiečių teroro (persekiojimo) tikrenybėje nėra. Apie gerą tautų sugyvenimą vokiečių Silezijoje būtų galima tik tuomet kalbėti, jeigu jos mokyklose būtų įvestas lenkų kalbos mokymas, kaip tai yra lenkų pusėje, kur vokičių kalbos visose mokyklose mokinama".

Silezijos vokiečiai, reikia manyti, neatsiliks nuo lenkų ir čekų, ir Tautų Lygai bus darbo. Mums, vilniečiams, ne tai svarbu. Bet geriau patylėsime.

Politinė apžvalga.

Lenkijoje prieš pat Kalėdas įvyko stambi atmaina ministertų kabinete. Nustojo būti teisingumo ministeriu p. Meištavičius. Lietuvių visuomenė Meištavičių gerai žino iš „Środkovos Litwos“ valdymo gadynės. Su jo vardu buvo rišamas daugelio lietuvių inteligentų ištrėmimas iš Vilniaus ir bemaž visų lietuvių veikėjų suėmimai Vilniuje. Lenkų visuomenėje jis buvo seniau Vilniuje žinomas, kaipo vienas Lietuvos lenkų dvarininkų vadas ir kaip tai pažymėjo „Kurjer Wil.“ jau seniau buvo pasižymėjęs dalyvavimu carienės Katarinos II paminklo atdarymo iškilmėse. Daug atkaklumo rodė visoje akcijoje Vilniuje prieš a. a. vyskupą Matulevičių. Pasirodo, kad ir Varšuvoje Meištavičaius atkaklumas nusibodo kitiems ministeriams ir jis turėjo pasišalinti. Lenkų laikraščiai plačiai apie tą ministerių kabineto atmainą rašo, beveik vis jo nesigailį. Tik kai kurie pabrėžia, kad dabar stambiųjų dvarininkų įtaka sumažėsianti. Artimas Meištavičiui vilniškis lenkų laikraštis „Słowo“ duoda suprasti, kad ir visas Bartelio ministerių kabinetas galįs neilgai būti prie pastovesnio marš. Pilsudskio valdymo. Meištavičiaus vietoje atsistojo jo buv. padėjėjas p. Car'as.

— Del vokiečių ministerio Štresemano kumšties stukterėjimo Lugane ir jo pareiškimo, kad Aukštoje Silėzijoje visą ūkio tvarką ir darbus palaiko ir veda vokiečių inžinieriai, užsigavo lenkų visuomenė ir 700 lenkų inžinierių ir technikų pareiškė, kad lenkų inžinierių darbas Silezijos pramonės įstaigose ir fabrikuose esąs žymus, kad lenkų inžinieriai artimesni esą vietos darbininkams lenkams ir anglies dabar iškasą daugiau. Anot lenkų inžinierių, vokiečių ministeris Štrezemanas apsirikęs. Visgi ir lenkų inžinieriai neneigia savo pareiškime vokiečių inžinierių darbo, tik norėtų parodyti, ir savo nuopelnus, kurių Štrezemanas, Lugane nepažymėjo. Ekonominė Lenkijos padėtis anot „Przeglad Miesieczny“ lapkritį buvo sunki: stigo apyvartoje pinigų, Niujorke Lenkijos valstybiniai popieriai buvo nevienodai kainojami. Gyvuliai atpigo. Su linais ir apyniais beveik nebuvo apyvartos. Del stokos vagonų anglies 100,000 tonų šiemet mažiau parduota. Del nesusipratimų su vokiečiais miškų pardavinėjimas buvo mažiau gyvas. Daug kur darbininkai reikalavo pakelti atlyginimą už darbą. Gruodžio 10 dieną valstybės iždo valdininkai pradėjo rinkti mokesčius nuo turto.

*

Vokiečių laikraštis „Deutsche Allgm. Zeit.“ paskelbė smulkmenų apie vokiečių padarytąją prekybos sutartį su rusais. Palengvinta susisiekimas ir tranzitas. Maskvos laikraštis „Izwiestija“ pabrėžia, kad po Rapallo sutarties dabar padaryta žymus žingsnis pirmyn. Iš Berlyno pranešama, kad vokiečių ambasados Maskvoje patarėjas ir žinovas Vilniaus krašto padėties, dirbęs „Ober-Oste“ p. Hey busiąs paskirtas Vokietijos atstovu Lietuvai vieton p. Moratho, kurs buvęs Tarybų Rusijai nepalankus.

*

Amerikos Jungtinių Valstybių naujai išrinktasai prezidentas Huveris pertraukė savo kelionę po Pietų Ameriką. Žinoma, kad keliose vietose buvo prieš jį ruošta pasikėsinimai ir vietomis buvo daromos prieš jį demonstracijos. Šaukta: lai gyvuoja Nikaragua ir panašūs dalykėliai. Amerikos spauda jo sugrįžimą į Jungtines Valstybes aiškina kitais sumetimais. Huveris norįs pats pasikalbėti su Jungtinių Valstybių atstovais į Europos valstybių reparacijų konferenciją. Huveris labai susirūpinęs visais Europos valstybių nesusipratimais del karo atlyginimų.

*

Pietų Amerikoje Bolivijos ir Paragvajaus karingi žygiai buvo sulaikyti ir abi pusi sutiko savo nesusipratimus pavesti visos Amerikos atstovų konferencijai. Gruodžio 28 d. Paragvajaus atstovybė Vašingtone paskelbė, kad Bolivijos kariuomenė vėl užėmusi Paragvajaus uostą Vangvardiją. Tarp tų dviejų valstybių nėra tikro karo, bet nėra ir taikos.

*

Romoje Šv. Tėvas savo Kalėdų viešoje kalboje suminėjo katalikų persekiojimus Meksikoje ir Rusijoje. Meksikos persekiojimai esą skaudūs ir liūdesiu perimą popiežiaus širdį, Rusijos persekiojimais popiežius labiau yra susirūpinęs. Katalikų buitis Tarybų Rusijoje esanti tokia, kad tik Dievo Apveizdai galima jie pavesti, už juos melstis, kad jų kentėjimai sumažėtų ir kad turėtų pajėgų kentėti už tikėjimą. Iš popiežiaus žodžių matosi, kad bolševikų „laisvės“ yra piktesnės už Meksikos baisenybes.

*

Anglų santykiai su rusais-komunistais nepagerėjo. Tai rodo kad ir toksai atsitikimas Egipte. Kai rusų laivas „Ilji㓠užsuko į Aleksandriją, gruodžio 27 d. anglų policija atvedė į laivą sugautus Egipte 4 komunistus. Rusų laivo kapitonas atsisakė įsileisti juos laivan. Komunistai nenorė o eiti. Juos jėga privertė. Laivo kapitonas protestavo, bet anglų policija pareiškė, kad neišleis laivo iš Aleksandrijos, jeigu nepriims ištremtųjų komunistų. Noroms nenoroms turėjo sutikti.

*

Afganistane, nors buvo raminančių žinių, bet vėl gruodžio 29 d. iš Londono pranešama, kad del kovų su sukilėliais ties sostine Kabulu anglų aeroplanai išveža Anglijos piliečius ir kitus europiečius. Tuo keliu jau išvežta Indijon 68 žmonės. Į anglų atstovybę jau pataikę 60 armotų šuvių ją sunaikinimų.

*

Čekai ir lenkai, kurie gyvena Vokietijos Silezijoje, įteikė Tautų Lygai skundą del savo padėties. Tame krašte čekai ir lenkai neturį nei vienos savo mokyklos, visose mokyklose mokinama vaikai tik vokiečių kalba, bažnyčiose įvedamą vokiečių kalba ten, kur jos seniau nebūdavo, ir iš 10 bažnyčių slavų kalba išmesta. Skundas turi sąryšio su Štrezemano ir min. Zaleskio susikivirčijimu.

*

Indijoje gruodžio 28 d. atsidarė vietos tautininkų kongresas. Svarbiausios klausimas, kaip visiškai atsiskirti nuo Anglijos.

*

Italijos vyriausybė nutarusi Tirolyje atimti žemes nuo 2000 vokiečių artojų. Žemės savininkams projektuojama duoti labai mažas atlyginimas. Vokiečių spauda praneša iš Romos, kad tarp popiežiaus ir Musolinio įgaliotų advokatų Pacelli ir Barone eina derybos del Vatikano nepriklausomos valstybės sudarymo.

*

Persijoje ministrų kabinetas patiekė parlamentui reformų projektą. Kaip Afganistane, taip ir čia norima pradėta gyventojai europeizuoti nuo rūbų dėvėjimo ir barzdų skutimo. Kas to neklausytų ir senoviškais rūbais dėvėtų, tiems skiriamos bausmės. Tik dvasiškiams paliekama teisė senoviškais rūbais vilkėti.

Austrijoje prieš keletą savaičių viešėjo vokiečių miestų burmistrai, norėdami pagerbti garsų vokiečių muziką-kompozitorių Šubertą. Tose Vienos iškilmėse Bavarijos sostinės Miuncheno burmistras Šarnaglis viešai pareiškė, kad tarp Bavarijos sostinės ir Berlino nėra artimų ryšių, priešingai tarp Muncheno ir Vienos esanti pilna harmonija ir tų valstybių dar didesnis susiartinimas esąs labai pageidaujamas. Po tų iškilmių Austrijos žymus veikėjas ir ministerio pirmininko Seiplio draugas Enrikas Mataja viešėjo Bavarijoje. Bavariečiai yra nusistatę prieš 1918 metų revoliuciją ir randa, kad jų padėtis po revoliucijos pablogėjusi. Gruodžio 8 ir 10 d. įvyko Vienoje krikščioniškųjų partijų kongresas, kuriame prezidentas Miklas ir kancleris Seipelis pasisakė už katalikišką politikos kursą. Kongrese dalyvavo bavariečiai. Vokiečių spauda mato tokiame Bavarijos ir Austrijos katalikų suartėjime Vatikano politiką, nors Vatikano organas „Osservatore Romano“ viešai pareiškė, kad popiežius nei prieš, nei už tuo klausimu savo nuomonės dar nepareiškęs. Atrodo, kad ir prancūzų ministeris Briandas palankiai žiūrėtų į Bavarijos atsiskyrimą nuo Prusų.

Mūsų apsileidimas.

Mums dažnai tenka padejuoti, kad mes esame nustumti užukampėn, kad su mumis niekas nenori skaitytis, kad mūsų vardas yra k tų mindžiojamas. Bet ar mes norime iš tos balos išbristi, labai ir labai tenka abejoti. Mes patys nuo-čionis padedame kitiems mus, kaip sako, už nosies vedžioti. Kad taip yra, pakalbėsime šį kartą pavyzdžiais.

Susirenka kur nors mūsų būrelis. Įsipainioja vienas kitas svetimtautis. Žiūrėk, jau tas būrelis, kur vyrauja lietuviai skaičiumi, imasi kalbėti ne lietuviškai. Sako jie, kad kitaip negalima, kad išeitų negražu, nemandagu, nes ne visi lietuviškai supranta. Gudrus paaiškinimas. Arba vėl. Lietuvis muša telegramą kitam lietuviui ar lietuviškai įstaigai ir ne lietuvių kalba. Rašo vienas vienam laišką ir adresuoja jį ir gi nelietuviškai; dar daugiau,—nes savo draugo ar pažįstamo pavardę taip adresuodamas iš kraipo, kaip tai daro su lietuvių pavardėmis kitataučiai. Kodel taip pasielgia ir geras rodos, lietuvis, kuris savo tautiškumą rodos, brangina,—tik jis pats te žino! Arba susitiko kur du lietuviai, ne va inteligentai, kaime tarp žmonių. Žiūrėk, jau juodu ir kalbasi ne lietuviškai. Girdi, reikia; kad kaimiečiai nežinotų apie ką jie kalba. Ar gi šiame atsitikime ir kituose nejž ūrite ir jūs, skaitytojai, apsileidimo. Taip, čia yra apsileidimas ir neleistinas apsileidimas. Mes privalome jo nusikratyti; ir juo greičiau nusikratysime, juo greičiau priversime kitus su mumis, kaipo lietuviais, skaitytis. Tik norėkime!

Pasimokinkime iš lenkų, pažiūrėkime, ką jie darė, vilkdami rusų jungą. [illegible] karą [illegible] jie susidurdavo su rusais, bet niekuomet savo draugijose del vieno kito ruso nekalbėdavo rusiškai. Jiems nerūpėjo, ar tai bus gražu ir mandagu. Jie tik gražiai atsiprašydavo savo svečio, kad jie rusiškai gerai nemoka, kad darkyta kalba gali tik jį, svečią užgauti,—ir išeidavo ir gražu ir mandagu, bet kartu lenkai naudinga: rusas buvo priverstas lenkų kalbos klausytis, ir jos mokintis. Kitaip elgdavosi aukštesnėse įstaigose: ten tas pats lenkas kalbėdavo rusiškai ir visai neblogai. Valsčiuose tarnavo lenkai ir ten visi kalbėjosi lenkiškai. Toks pasiryžimas naudoti savo kalbą visur, kur tik galima, buvo pas visus lenkus, nuo aukščiausio ligi žemiausio luomo. Ir laimėdavo, rusai su jais lenkiškai kalbėdavo. Apie tokius atsitikimus, kad du lenkai kalbėtųsi kitaip, negu lenkiškai, mums neteko girdėti. Taip tik darydavo išgamos. (Kur jų stinga!)

Ir laiško prieš karą lenkas kitaip neadresuodavo, kaip tik lenkiškai. Js su pamėginu išrašydavo „Wielmożny Pan“, visai nebodamas, ar tai rusui patiks, ar ne. Jis turėjo teisę taip daryti, ir darė. Jam nerūpėjo, kad jojo laišką rusas valdininkas pavežios vietoj „Kolno“ į „Kovno“. Tegul pramoks, girdi, lenkiškai, tai neturės nesmagumų del laišų įteikimo ne laiku. O kaip lenkai džiaugėsi, kai jųjų laikraščiai iškovojo teisę prenumeratorių pavardes ir visą adresą spausdinti lenkiškai! Kaip jie vienas kitam rodė tokius adresus! Tarutum, Velykų susilaukė...

Kodel gi mes negalime jų sekti? Kas mums draudžia? Ar mūsų „Jo Malonybė“ menkesnis už „Wielmożny Pon“? Kodel?

Nieks mums to nedraudžia, niekas mūsų už tai nepersekiotų, nieks nieko nepadarytų. Tik mes nerangūs, mes apsnūdėliai, apsileidėliai. Mes laikome tai *mažmožiais*, kuriais neverta sau galvos kvaršinti. Bet kartu mes užmirštame, kad ir smulkmenos viena su kita susikabinusios daug gyvenime nusveria. Kaip vandens lašas po lašo bekrisdami ir kietame akmenyje iškala duobutę, taip ir tokios smulkmenos padaro savo. Tik reikia norėti!

Tat sukruskime, ir susilauksime gražių pasekų.

V.

Kas bus 1929 m?

Kas met naujų metų proga pasirodo įvairūs pranašavimai. Ar jie išsipildo — tai kitas dalykas, nes niekas tai paskui nepatikrina. Bet pranašavimų yra kiekvieniems metams ir nestinga jų ir šiems 1929 metams.

Šiais metais Prancūzams pasiseks išrasti geras parašiutas, t.y. toks prietaisas, kurio pagalba lakūnai galės išsigelbėti iš sudužusių lėktuvų; toliau bus išrastas tikras vaistas gydyti džiovą. Šiais matais Prancūzija visiškai susitaikins su Vokietija, Bulgarija prisidės prie Mažosios Antantės, Anglija malšins Idijos sukilimą, Sovietų Rusijoje pasireikš bolševikų valdžios kritimo ženklai ir net visai galimas jų kritimas, kurių vietoje galį atsistoti monarchistai. Šiais metais nuskęs didelis jūrų laivas, mirs anglų karalių giminės narys, mirs garsus išradėjas Edisonas ir amerikos turtuolis Rokfeleris.

Štai mūsų skaitytojams tik mažas tokių pranašavimų pluoštelis: pasiskaitykite ir gardžiai... pasijuokite.

Serga min. Pilsudskis.

Lenkų spauda praneša, kad paskutiniu metu susirgęs Lenkijos karo ministeris Pilsudskis. Del to nebuvęs pas prezidentą Naujų Metų priėmime ir patsai nepriėmęs jokių vizitų.

Buožės prieš komunistus.

Sovietų Rusijoje stambieji žemės savininkai, „buožėmis“ vadinami, yra nusistatę prieš bolševikus; „buožės“ norėdami patraukti savo pusėn dalina smulkiems ūkininkams grūdus, skolina pinigus ir ragina per rinkimus remti tik juos. Bolševikai pradėjo jau persekioti „buožes“.

Baisi katastrofa.

Peipuso ežere įvyko baisi katastropa. Nuo kranto atskilo didelis ledo gabalas ir nunešė su savim 160 žvejų. 77 žmonės išgelbėti, apie 83 trūksta žinių. Estų vyriausybė siunčia lėktuvus gelbėti nelaimingus; prašė taipogi ir Sovietų Rusijos vyriausybės padėti.

TRYS KARALIAI.

Trijų Karalių šventė Bažnyčios kalba vadinasi *Epifanija*. Tas graikų žodis reiškia *pasirodymą, apsireiškimą*. Tą dieną iš tikrųjų Bažnyčia garbina Kristų, apsireiškusį, pasirodžiusį žmonijai, ypač pagonų tautoms. Per pamaldas Bažnyčia mini Kristų gimusį Betliejuje, kaip jį pagerbė trys Rytų išminčiai (magai) pagonys, paprastai vadinami Trimis Karaliais, be to dar, kaip per Kristaus krikštą apsireiškė visa Šventoji Trejybė, nes Kristui po krikšto išėjus iš vandens, atsivėrė dangus ir buvo girdėti Dievo Tėvo balsas: „Štai yra mano numylėtas sūnus", o viršum Kristaus galvos buvo matyti šventoji Davsia balandėlio paveiksle. Pagalios Bažnyčia tą dieną mini dar Kristaus pirmą stebūklą Galiliejos Kanoj, kur Jis vandenį perkeitė į vyną.

Pirmaisiais krikščionybės amžiais Trijų Karalių šventė skaitėsi po Velykų didžiausia šventė Katalikų Bažnyčioje, nes tą pačią dieną buvo švenčiamos ir Kalėdos. Bet jau nuo IV amž. Vakarų Bažnyčioje ir Rytuose įsigalėjo paprotys švęsti Kalėdas gruodžio 25 d. Nuo to laiko Vakaruose ir Rytuose liaudis Trijų Karalių dieną ypatingu būdu mini Tris Karalius, kurie atvykę iš tolimų Rytų pagarbino Kristų ir sudėjo Jam dovanų: auksą, smilkalą ir mirą. Pas mus Bažnyčia kaip tik ir evangelija skaito apie tris išminčius, kaip jie atvyko Jeruzalėn, kaip teiravosi pas Herodą dėl Kristaus gimimo vietos, kaip stebūklinga žvaigždė nuvedė juos pas Kristų ir t.t. Lietuvoje dar daugelyje vietų, miestuose ir sodžiuose, jaunimas tebevaidina Tris Karalius. Būrys jaunimo, kurių tarpe vieni vaidina tris karalius, o kiti Herodą, karalienę, piemenėlius ir angelus, eina iš sodžiaus į sodžių, arba nuo pirkios į pirkią ir giedą kalėdines giesmes. Būrio pryšakyje visuomet žygiuoja koks vaikinas su šviečiama žvaigžde.

Trijų Karalių priešdienio vakare ūkininkai visur ant durų kreida parašo tris raides K.M.B. kurios reiškia trijų karalių vardus: Kasparą, Melchijorą ir Baltazarą.

Rytuose Bažnyčia ypatingai mini tą dieną Kristaus krikštą Jordano upėje. Tą dalyką mes matome pas mūsų kaimynus rusus, nes per Tris Karalius jų kunigai su didele procesija eina šventinti vandens į upę.

Istorinės žinios apie Triju Karalių šventę turime tokias: Jau antrame amžiuje Klemensas Aleksandrietis, gyvenęs Egipte, sako mums, kad sausio 6 dieną Bažnyčia mini Kristaus Gimimą ir Jo krikštą Jordano upėje. 360 metais Romos imperatorius Julijonas Atskalūnas Vienos mieste (dabartinės Prancūzijos pietuose) šventė drauge su krikščionimis Trijų Karalių šventę.

Trys Karaliai jau nuo pat pradžios visuomet buvo švenčiami sausio 6 dieną. Z.

Be platesnių aiškinimų lenkų spauda pranešė apie susiorganizavusį N. Lietuvoje lenkų komitetą su pp. V. Budzinskiu, K. Jončewskiu, B. Lutyku, K. Okuličium, K. Ploteriu-Ziberku, E. Romeriu ir V. Snarskiu priešaky. Taip pat labai mažai rašo arba ir visai nieko nerašo, apie lenkų gimnazijas ir mokytojų pedagoginius kursus N. Lietuvoje. Užtat labai dažnai rašoma apie mėtomas ten komunistų proklamacijas, komunistų susirinkimus ir daug aimanuojama del neva ekonominių sunkenybių. Kalėdų šventėms vilniškė lenkų spauda sugalvoja daugiau Varšuvos „Muchai" tinkančią pasakėlę apie „podarkus na gwiazdkę" kaikuriems N. Lietuvos didikams. Nuostabu, kad tokią žinelę vilniškiai dienraščiai padėjo net pirmame puslapyje,

Dar „Kur W." tilpo ilgas p. Vandos Niedziałkowskos Dobačevskienės straipsnis atkarpoje per tris numerius. Čia ji plačiai pasipasakojo, kaip ir ką veikė Vilniuje lenkų „patriotkos". Tų ponių politika buvusi tokia: „Kalbėjome apie Lietuvos uniją su Lenkija,. Žodyje „unija" supratome bendrai susijungimą. Federacijos, autonomijos ar inkorporacijos klausimai dar nieko nedenervavo. Vis vien mums buvo, kokios to susivienyjimo su Lenkija formos bus. Mums rūpėjo susivienyti". Iš paties straipsnio antraštės „Zapomniane czasy" („Užmiršti laikai") ir straipsnio tono matyt, kad tos ponios iš „Związek Patrijotek" („Patrijočių Sąjungos") vieno dabar gailisi, kad jų veikimą visuomenė mažai įkainavo ir gal užmiršo. Pasisakydamos dabar, kaip jos artimai veikė su peoviakais ir legijonieriais Vilniuje, norėtų, žinoma, patikti savo Komendantui, kurį vadina savo žmogum, bet nepatiko visuomenei.

St. V—nas.

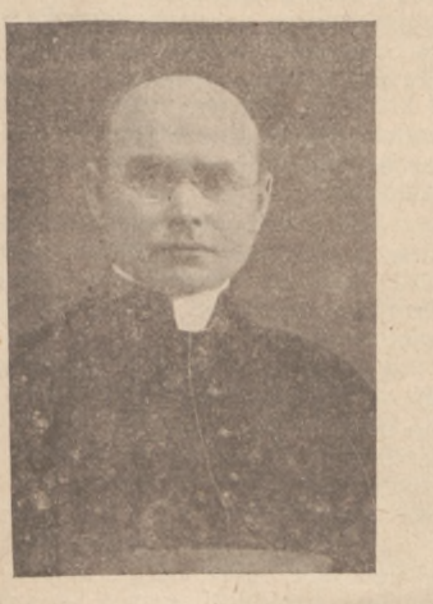
Ką rašo apie Lietuvą ir lietuvius lenkų spauda?

Varšuvos laikraštis „Kurjer Warszawski (Nr. 355) nerimsta del Lietuvos ministerių pirmininko prof. Voldemaro nuveiktų darbų Lugane. „Nereikia abejoti— rašo jis—kad Tautų Lygos Tarybos paskelbtą Lietuvai sprendimą Lugane reikia aiškinti ne tik bendra pripuolama padėtimi ir Lygos netvarka, bet taip pat labai stipria Stresemano parama". Žinoma, vokiečių ministerio paramą aiškiname Lietuvos ir Vokietijos prekybos sutartimi". Toliau, kartoja apie tą sutartį tas pačias pasakas, kurias seniau esame minėję iš „Kurjero Wil.". Savo išvadžiojimus „Kur. Warsz." baigia šauksmu: „Taip ponas Voldemaras apmokėjo savo pasisekimą Lugane". Šiaip ar taip būtų, vis delto lenkų spauda nors po poros savaičių prasitaria apie Voldemaro pasisekimą Lugane. Kad suraminus bent kiek lenkų visuomenę, pasiskubino Pat'as paskelbti lenkų spaudoje jau „V. Rytojaus" skaitytojams žinomo prancūzų parlamento vicepirmininko Leono Bouysson naują straipsnį, kurs tilpo prancūzų laikraštyj „Era Nouvelle". Nedaro tai prancūzų parlamentui garbės, kad jo vicepirmininkas taip uoliai advokatauja vienai pusei. Bouysson perspėja Tautų Lygos Tarybą, kad daugiau nenusileistų Lietuvai.

Labai jam nepatiko, kad Tautų Lygos Taryba Lugano protokole pavartojo ne žodį „siena", tik „administracinė linija", kai buvo kalba apie Vilniaus kraštą ir N. Lietuvą. Jis nepriileidžia minties, kad Tautų Lyga būtų čia sutikusi su prof. Voldemaru, nes Zaleskis padaręs visas reikalingas pastabas. Nors to pat Bouysson labai karšti puolimai ir lietuvių baidymai prieš Lugano konferenciją nieko Lugane nepadėjo, vis delto p. Bouysson grįžta prie savo mylimojo arkliuko baidyti negeistinomis pasekomis, jeigu lietuviai nesusitartų su Lenkija. Jo išvadžiojimus papildo kitas prancūzas Bienaime. Anot jo, Lietuva palengvinanti vokiečių susisiekimą su Rusija ir trukdo iš kitos pusės lenkų įsiskverbimui į Rytų Prusus. „Lietuvių ir vokiečių susitarimas yra nukreiptas tik prieš Lenkiją ir ro do tą pat dvasią, kaip ir Strezemano kumštis Luganoje". Gerai, kad nors del Stresemano kumšties dabar užmiršta yra prof. Voldemaro kumštis. Juk ir apie tą kumštį Varšuvos spauda buvo prirašiusi rašyti, matomai supainiojusi prof. Voldemarą su Galvanausku. Bienaime puolimai, kuriuos taip pat paskelbė PAT'as, nukreipti yra ne tik prieš prof. Voldemarą, bet ir prieš prezidentą Smetoną.

Lietuvių Švento Kazimiero Draugija.

Kun. D-ras Antanas Viskantas, Jo Šventenybės Popiežiaus Pijaus XI Šambelionas, Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos jaunimui auklėti ir globoti pirmininkas, praėjusiųjų atostogų metu buvo Romoje moksliškais tikslais. Tenai jis gavo iš Šventojo Tėvo Šv. Kazimiero Draugijai gausingų malonių, kurių sąrašą paskelbė „KELIAS" Nr. 39, per. metų rugsėjo 29 dieną. Tų Jo Šventenybės suteiktųjų malonių sąrašas atskirais lapeliais, kaip teko patirti, neužilgo bus išsiuntinėtas visiems minėtos Draugijos Skyriams.

Kun. Antanas Viskantas.

Be to, kun. Viskantas būdamas Romoje užbaigė rašyti lotynų kalba iš bažnytinės teisės srities veikalą, „*Tractatus Canonicus de matrimonio rato et non consummato cum speciminibus causarum*" ir išspausdino skirdamas jį Šventajam Tėvui Pijui XI del besiartinančio tuomet, o dabar jau (20.XII) įvykusio 50 metų jo kunigavimo sukaktuvių. Šiomis dienomis kun. Viskantas susilaukė už tat Jo Šventenybės padėkavojimo, kurį čia paduodame drauge su lietuvišku jo vertimu, nuoširdžiai sveikindami Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos pirmininką del pareikštų prie tos progos Apaštališkojo Sosto jam prielankumo ženklų.

* * *

SEGRETERIA DI STATO
DI SUA SANTITA
Nr. 75152.

Dal Vaticano, 5 Dicembre 1928

III.mo e Rev.mo Signore,

Il Santo Padre ha vivamente gradito l'ommaggio che Ella, con delicato pensiero, ha voluto umiliargli del suo „Tractatus Canonicus de matrimonio rato et non consummato".

Sua Santita La ringrazia di quest attestato di devozone filiale e Le imparte di cuore, in auspicio di celesti favori, l'Apostolica Benedizione.

Con sensi di distinta stima mi professo
di V. S. III. ma e Rev. ma
aff. mo per servirla
P. Card. Gasparri.

III. mo e Rev. mo Signore

JO ŠVENTENYBĖS
VALSTYBINIS SEKRETORIJATAS
Nr. 75452.

Iš Vatikano. 1928 m. gruodžio 5 dieną.

Šviesiausis ir Gerbiamiausis Pralote,

Šventasis Tėvas su gyvu džiaugsmu teikėsi priimti veikalą „Tractatus Canonicus de matrimonio rato et non consummato" kurį Tamsta, kilniai nusiteikęs, paklusnumą ir pagarbą reikšdamas nuolankiai norėjai Jam skirti.

Jo Šventenybė dėkoja Tamstai už tą sūnaus atsidavimo ženklą ir nuoširdžiai, dangiškų Tamstai malonių besitikėdamas, suteikia Tamstai Apaštališką Palaiminimą.

Su aukštos pagarbos jausmais pasisakau palankiausiai pasiketinęs tarnauti
Šviesiausiam ir Gerbiamiausiam Pralotui
P. Kardinolas Gasparri.

Lucija Boersen.

(*Švedijos šalies vaizdelis*).

Graži salis Švedija. Tiesa, vasaros ten trumpokos, bet ilgos žiemos turi savo ypatingą grožį: ištisi plotai apkloti sniegu; jo paviršiumi švedų sportininkai čiuožinėjasi ant „sky"; šiaurinėj dalyje šimtus kilometrų perbėga jie, pasikinkę ilgakojus briedžius; miškuose pilna lokių, vilkų, šernų ir kitų plėšrių žvėrių — tat ir medžioklė puiki.

Šitoje šaly prieš 50 metų yra viename sodžiuje gyveno grafo Boerseno šeimyna, susidėdanti iš vyro, žmonos Lucijos, dviejų berniukų ir 10 metų dukrytės – pirmos jo žmonos vaikų. Vaikų auklėjimas buvo Lucijos rankose, nes vyras, aukštas valdininkas, ištisus mėnesius gyveno Stokholme, karaliaus rūmuose, retkarčiais apsilankydamas į savo dvarą. Tai buvo paranku Lucijai. Ji buvo labai gailestinga, šelpė elgėtas, pavargėlius ir visokių nelaimių ištiktus taip gausiai, kad dažnai pati netekdavo reikalingiausio maisto. Žinojo apie tai vyras ir nelabai buvo patenkintas. Bet labiausiai grafas buvo susirupinęs, ar Lucija neapleidžia ir neskriaudžia jo pirmosios žmonos vaikų. Tuo pasinaudojo grafo dėdė Kolberas, žmogus piktas, kuris kaip galėdamas, šmeižė Luciją pramanydamas nebūtus daiktus. Jis įtikino grafą, kad Lucija eikvoja turtą ir nežiūri vaikų.

Vieną kartą vaikai, pamotei leidus, išvažiavo į jūrą pasiirstyti laiveliu tarp fiordų[1]). Skandinavijos gi fiordai yra neparastai gražūs. Smagu ir malonu buvo vaikams pasiirstyti ir pameškerioti Nelaimei, grįžtant namo, pakilo audra. Lucija, tarnai ir kaimynai, visi nusigandę, neramūs, žiūrėjo, kaip bangos mėtė į visas pusės vaikų laivelį. Bet berniukai quvo prityrę jūrininkai ir savo stipriomis rankomis vedė laivelį kranto link. Pagaliau, audra kiek nurimo ir vaikai laimingai pasiekė krantą. Koks gi buvo džiaugsmas gerajai Lucijai, pamačius laimingus ir linksmus vaikelius! Jie meiliai su pasitikėjimu glaudėsi prie jos ir atsiprašinėjo, kad nenoromis suteikė jai tiek sielvartos ir neramumo. Visa tai matė grafas, kuris kaip tik buvo atvykęs iš sostinės ir neradęs nieko namie, atėjo į jūrą. Pradžioje jis įtarė Luciją, kad ji tyčia leidžia vaikus į tokį pavojų, bet dabar, stovėdamas už krūmų ir matydamas, kaip vaikai meilinasi prie pamotės nusiramino. Dažnai vienok — prikišdavo savo žmonai, kad ji be reikalo daug išdalinusi jo gerybės vargšams. Į tai jau Lucija nieko negalėjo atsakyti ir nieko prižadėti, nes jos jautri širdis negalėjo šaltai žiūrėti į vargšų skurdą. Visa jos paguoda ir viltis buvo jos globėja šv. Lucija; nors pati buvo protestantė, bet ypatingą pamaldumą turėjo prie šitos simpatingos Neapolio žvėjų globėjos.

1870 metai Švedijai buvo labai sunkūs; javai neuždėrėjo ir kilo didelis badas. Nuo elgetų ir pavargėlių negalima buvo apsiginti Labiausiai jie mėgdavo lankytis į Boerseno namus, nes Lucijos gerumas ir duosnumas plačiai buvo žinomi. Šelpė juos, kaip galėdama. Kartą Lucija pasiryžo aplankyti tuos pavargėlius ir badaujančius, kurie negalėjo patys pas ją ateiti; tokių gi buvo labai daug jūros pakrantėse.

Gerų ir prisirišusių prie jos tarnų padėdama prikrovė Lucija penkias barkas (didesnius laivelius) visokiais valgiais ir nuvažiavo lankyti savo vargšų. Buvo jau gruodis, bet jūra dar neužšalo. Prie kiekvieno kaimelio ir vienasėdžio sustodavo Lucija ir teikdavo visiems pagalbą. Jau buvo bemananti grįžti namo, bet pa-

[1]) Taip vadina ten jūrų įlankas.

Monsignor ANTONIO VISCONT
Presidente della Societa Lituana S. Casimiro
VILNA

Šviesiausiam ir Gerbiamiausiam Kunigui Pralotui Antanui Viskantui
Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos Pirmininkui
VILNIUJĘ

* * *

Iš to jau visiems bus aišku, kad vietomis platinamos agitatorių žinios su keikimais apie Šv. Kazimiero draugijos nekatalikiškumą yra neteisingos. Patartume Šv. Kazimiero draugijos nariams parodyti šį laikraščio numerę tiems lenkams klebonams, kurie drįsta viešai smerkti katalikišką draugiją.

Papiežius Pijus XI.

Gruodžio 21 d. 8 val. rytą šv. Tėvas Pijus XI atlaikė šv. Petro bažnyčioje skaitytas mišias, paminėdamas savo 50 metų kunigavimo sukaktuves. Pamaldose dalyvavo kardinolai, popiežiaus giminės, valstybių atstovai, Romos aristokratai, aukštoji dvasiškija, organizacijų atstovai, vienuoliai. Nesuskaitomos tikinčiųjų minios gausiai plodamos sveikino popiežių. Šią žinią su šv. Tėvo atraizdu norėjome paduoti savo skaitytojams „Vilniaus Rytojaus" 6 Nr. Bet jis jų nepasiekė, nes tas numeris tapo sukonfiskuotas.

—

Šis tas apie džiovą.

II.

Dabar pasižiūrėkime, kaip paprastai džiova užsikrečiama ir kaip su tuo kovoti. Dažniausia užsikrečiame bendraudami su ligoniu. Laike kalbos, kosulio ar čiaudėjimo išlekia iš ligonio burnos maži lašeliai kuriuose yra tūkstančiai bakterijų. Tas bakterijas paskui įkvėpuoja kiti ir tuo būdu užsikrečia. Kad to nebūtų, reikia atkreipti ligoniui dėmesį, kad jis kosėdamas pasuktų galvą į šalį ir burną pridengtų nosine ar ranka.

Dar lengviau galima užsikrėsti bučiuojantis. Sakysime motina ar kas kitas šeimynoje sergąs džiova bučiuoja vaiką. Žinoma, kad vaikų organizmas labai jautrus ir todel vaikai gali greita užsikrėsti.

Naujausiomis mokslo žiniomis džiovininkų tėvų vaikai džiovos nepaveldėja, bet suserga ja tik paskiau; džiovininkų vaikai, atskirti nuo tėvų ir auklėjami sveikų žmonių tarpe, gali būti kuosveikiausi. Vienok vaiko siaura krūtinė, raumenų silpnumas, liesumas jau įspėja tėvus, kad jie gali tapti šios ligos aukomis.

Jeigu džiovininkas spiaudo ant grindų, tai aišku, kad kojomis džiova gali būti išnešiota po įvairius kambarius ir namus, o paskui vaikai bežaisdami gali prisiliesti rankomis tų vietų ir tuo būdu labai lengvai gali užsikrėsti. Todel spiaudymas ant grindų turi būti smarkiai draudžiamas.

Džiova galima užsikrėsti netik kvėpavimo keliu. Jeigu maistas turi savyje džiovos bakterijų, tai jomis irgi galima užsikrėsti. Ypač pavojinga gerti džiova sergančių karvių pienas.

Džiova gali įsivelti į visus kūno organus, vienok dažniausiai susergama plaučiais. Neretai džiovos bakterijos naikindamas plaučius padaro juose didesnes ar mažesnes duobes, įdubimus, *kavernomis* vadinamus. Džiovos bakterijos patekę į kraują išsiplatina po visą kūną ir tuomet turime t. v. *galopuojančią džiovą*, kuri paprastai žmogų greita pribaigia. Yra dar kaulų, liaukų (dažniausia kaklo ir krutinės), inkstų, odos ir kt. kūno organų džiova. Prie labiausiai praplitusių reikia priskaityti veido odos džiovą, *vilku* vadinamą.

Džiova pradžioje pasireiškia temperatūros (karščio) pakilimu (aukščiau 37°C), *bendru nusilpnėjimu kosimu, suliesėjimu, nakties prakaitais, krauju spiaudymu.*

Labai svarbu pažinti džiova jos pradžioje. Jus anksčiau pradėsime gydytis, tuo daugiau bus viltis pasveikti. Be ne geriausias vaistas Kocho metode pagaminta *tuberkulina*, kuria arba patrinama oda arba įskiepijama.

Greičiausiai džiovos apsisaugosime, jei vengsime džiovininkų draugijos. Jeigu negalima patalpinti sergantį ligonį nėje ar sanatorijoje, reikia pirmiausia atskirti jis nuo šeimynos, ypač vaikų. Jam reikia atskiros lovos ir kambario. Svarbu čia, kad ligonis pats suprastų, kad negalima spiaudyti ant grindų, bet į tam tikrus indelius. Kadangi džiovos bakterijos žūna nuo saulės spindulių, tai reikia pasirūpinti, kad kambaryje saulės būtų kuo daugiausia.

Sveikas žmogus irgi turi rūpintis visokiais būdais didinti kūno atsparumą, taigi pirmiausia turi vesti normalų gyvenimą, gerai maitintis, išsimiegoti, vengti pasmirdusių tabokos dūmais ir alkoholiu namų, grūdinti kūną sportu tyrame ore ir t. t.

Lengviau yra saugotis ligų, negu jas gydyti.

P. K—čius.

Įvairenybės.

Šių dienų Berlynas.

Kai pas mus gyvenimas netik nežengia pirmyn, bet dar nyksta, tai Vakarų Europoje viskas lekia šuoliais pirmyn. Ypač sparčiai auga ir tobulėja Vokietija, kuri nežiūrint karo pralaimėjimo, savo gyvenimą sutvarkė daug geriau negu prieš karą. Pavyzdžiu paimsime šių dienų Berlyną.

Dabar Berlyne yra 6,300 bankinių įstaigų, kuriose dirba 50,000 žmonių. Mieste yra 17,000 hurto prekių sandėlių 56,000 detalių prekių sandėlių ir 54 milžiniški sandėliai (krautuvės), kuriuose galima gauti visokių prekių. Šiuo atžvilgiu Berlynas yra didžiausiu prekybos miestu visoje Europoje. Ploto atžvilgiu Berlino miestas užima 880 kvadratinių kilometrų ir turi 4,000,000 gyventojų. Tai taipogi didžiausias (be Londono) miestas. Berlyno tramvajų bėgiai turi 600 kilometrų ilgio ir 3,660 vagonų, kuriais per metus pravažiuoja 835 milijonai keleivių. Miesto ir priemiesčių gelžkelis (tur būt kiek geresnis už Vilniaus „samavorą") per šių metų Velykas pervežė 2,200,000 gyventojų.

Berlyno pramonės 32,000 įstaigų yra garų, dujų arba elektros mašinų, kurios turi 2,40,000 arklių jėgą.

Įdomu taip pat kiek toksai Berlino pilvas praryja maisto. Per dieną mieste suvalgoma 700,000 kilo mėsos, 1,250,000 kilo miltų, tiek pat bulvių, 1,500,000 kilo duonos, ir 1,000,000 litrų pieno.

Berlynas taip pat yra pirmas ir pašto susisiekime. Turi 323 pašto biūrus, 83 pneumatinio pašto biūrus, 155 dėžių siuntimo biūrus ir 5,000 pašto dėžučių, per kurias per dieną pereina 12,500,000 laiškų, 130,000 paštu siunčiamų dėžių ir 10,000 pneumatinių laiškų.

Galop Berlynas turi 450,000 telefono aparatų, kurių kiekvienam į dieną kalbama vidutiniai imant 3 kartus.

Tai tokia yra Vokietijos sostinė, kuria jie iš tiesų gali didžiuotis.

Šalis, kurioje daugiausia dviračių.

Tokia šalimi yra Olandija, kur nesenai suskaityta 1,750,000 dviračių. Kadangi Olandijoje yra 7,000,000 gyventojų, tai vienas dviratis tenai tenka maž daug 4 gyventojams, tuo tarpu Prancūzijoje ir Italijoje vienas dviratis tanka 16 gyventojų.

Baisus ugniakalnio išsiveržimas.

Sicilijos saloje, netoli Italijos, yra Etnos ugniakalnis. Šis ugniakalnis paskutiniu metu ėmė smarkiai veikti. Iš jo pradėjo veržtis ištirpę akmens, lava. Toji ugninė srovė, tekėdama pakalnėn, visa pakeliui sunaikino. Jau 12,000 žmonių liko be pastogės.

Tapo sunaikinti Maskali ir Nuciatu kaimai. Iš po lavos kyšo Maskali bažnyčios tik bokštai, Lava prisiartino prie gelžkelio tarp Katanijos ir Mesinos miestų ir vieną to gelžkelio liniją sunaikino; Susisiekimas tarp tų miestų galimas tik jūra. Didelis pavojus grėsė Karruli ir Riposto miestams. Tapo pasiųsta kariuomenė kasti griovius ir nuleisti lavą jūron.

Obsarvatorijos prof. Gateno pakilo lėktuvu stebėti Etnos kraterį ir signalais tvarkyti gelbėjimo darbus.

Etnos išsiveržimas yra padaręs daug žalos gyventojams; lava sunaikino laukus, vynogines sodybas, miestus ir prievertė gyventojus pasitraukti į saugsnes vietas; nemaža žmonių ir žuvo.

Italijos vyriausybė susirūpinusi nukentėjusiais. Visuomenė pradėjo rinkti aukas, bet Italijos ministeris pirmininkas Mussolini uždraudė; Nepriėmė ir 5000 dolerių, kuriuos paaukavo Amerikos raudonasis kryžius. Valdžia, anot jo, yra ne tam, kad rinkti iš pavaldinių mokesčius ir palaikyti valstybėje tvarką, bet reikalui atėjus atlyginti ir panašius nuostolius.

Mokslas nėra tiksliai nurodęs ugniakalnių atsiradimo priežasties. Vyrauja nuomonė, kad žemės vidurys nuo didelio karščio ištirpęs. Žemė aušta, mažėja, jos kieta pluta riaukšlėja, traukiasi ir tuomet žemėje atsiranda kalnai, prasideda žemės drebėjimai; ištirpintas žemės vidurys nenetelpa po pluta ir išsiveržia. Iš čia turime ugniakalnį.

Išsiveržusi lava aušta labai ilgai, kai kada keliolika metų. Ataušusi lava yra kietas akmuo.

Gudrus varnas.

Vienas paukščių auklėtojas, auglas, turėjo nepaprastai gudrų varną. Varnas buvo jau nuo senai prijaukintas ir laisvai skraidė po sodą, kur buvo įtaisytas dirbtinis (mašinomis) viščiukų perėjimas. Išperėti viščiukai buvo laikomi narvuose, padarytuose iš vielų tinklo. Šeimininkas per keletą dienų iš eilės rasdavo kai kuriuos viščiukus vis su atkirstomis galvomis. Iš pradžios buvo manoma, kad čia būsią kaltos žiurkės, bet paskui sugavo skerdines bedarantį varną, Štai kaip jis dirbo savo nedorą darbą: ateidavo prie tinklo su mėsa snape, kurią padėjęs prie tinklo, tuojaus pasislėpdavo, kad viščiukai jo nepastebėtų. Tie, būdami kvaili, iškišdavo galvutes pro tinklą ir godžiai lesdavo gabaliukus mėsos.

Varnas tuo tarpu staiga pašokęs kapt viščiukui už galvos ir atkirtęs ją gardžiai sau nurydavo. Tą pat darė ir su kitais viščiukais, kol visai savo apetitą pasotindavo. Tokis varno pasielgimas turėtų būti pavadintas dargi protingas, tik nelabai sektinas.

Vestuvės laive

Paryžiaus dienraščiai paduoda žinią, kad dideliam laive „Ile de France", plaukiant į Ameriką vandenynu, apsivedė p. Robertas Esnuit-Pelteris su p. Karmen de Bernaido. Vestuves palaimino Libanono vyskupas Rancar. Garsi artistė Marcoux pagiedojo keletą giesmių.

Mišrioji šeimyna — lietuviui mirtis.

matė netoli kranto dar mažą susiužusią bakužėlę; tartum, vedama kokio tai vidurinio balso panorėjo užeiti jon. Koks gi buvo jos susijaudinimas, kada pamatė lovoje vos gyvą senelį! Tuojau liepė tarnams atnešti vyno ir valgių; pati tarnavo tam seneliui, kiek galėdama, ir atgaivino nelaimingąjį. Kiek ten buvo ašarų, dėkojimų ir vargingos šeimos palaimos, vienas tik Dievas težino, nes Lucija, kukli moteriškė, pasiskubino namo.

Sušalusi, nuvargusi, bet linksma, grįžo Lucija vėlai vakarą į savo dvarą. Jau besirengė eiti gultų, kaip staiga pasigirdo bildesys; sujudo visi tarnai, triukšmingai atsidarė durys ir Lucija pamatė savo vyrą, kurs netikėtai užvažiavo su 50 aukštų svečių.

„Mano miela", tarė grafas, „aikvoji visą turtą ir labai negerai elgiesi — man apie tai pranešta ištikimų žmonių. Ryt anksti aš išvažiuoju su svečiais medžioti. Tu gi pasiruošk tinkamai pavaišinti mano svečius ir būtinai paduoti mano mėgiamąjį gėrimą. Kitaip tau gręsia viešas nuplakimas už turto eikvojimą ir negerą gyvenimą". Ruščiai pažvelgęs į pačią, grafas nuėjo gultų.

Išsigandusi Lucija nežinojo, kas daryti. Subėgo tarnai, tarnaitės ir kaip išmanydami guodė savo mylimąją ponią. Lucija nusiramino ir su tarnaitėmis pradėjo ruošti pusryčius. Visą naktį dirba, kol paruošė; ir viskas sekėsi, tik vienas dalykas buvo negalimas: iš kur paimti tiek to nepaprasto gėrimo, kurio vyras reikalavo. Jo pagaminimui reikėjo kelių dienų, o iš sandėlių viskas buvo išdalinta ligonims.

* * *

Šiltoj gražioj Italijoj neapoliečiai ruošėsi prie šv. Lucijos iškilmių, Nušvito Venecijos padangė ir iš dangaus nužengė mergelė—šventoji Lucija — ant savo grabo. Ir štai kyla jos pavydalas aukštyn, palieka Italiją ir plaukia dangaus erdvėje šiaurės link.

Grafo Boerseno sargybinis, stovįs aukštame bokšte, mato nustebęs, kaip kokia tai šviesi nežemiška esybė su ilgu žibančiu šydu plaukia per šaltą žvaigždėtą Švedijos padangę ir artinasi prie Boerseno rūmų...

Grafas neramiai miega. Sapnuoja jis karaliaus rūmus, savo vaikus, Luciją... Štai nušvito kambarys, įeina lyg saulės spinduliais apšviesta graži mergelė baltu indu nešina; slenka pirmyn prie grafo lovos, ir maloniai palyti jo kaktą; grafas pajunta nepaprastai malonų jausmą. Mergelė prideda prie jo lūpų indelį; jis patraukęs iš jo,—tai grafo mylimas gėrimas; nustebęs galvoja. Tuo tarpu šviesi mergelė su indu apeina visus svečius ir girdo juos.

* * *

Anksti pabudo grafas ir svečiai. Jie visi susirinko į valgomąjį kambarį. Ten jų laukė išbalusi ir nuliūdusi Liucija. Grafas, pamatęs ant stalo paruoštus pusryčius, nusiramino ir palinksmėjo. „Bet kur gi mano malmazija, mėgiamasis mano gėrimas?" tarė, ir grafo veidas apsiniaukė ir tapo rūstus. Sudrebėjo Lucija ir jau besirengė maldauti vyrą atleidimo.

Staiga atsidarė durys, ir grafas ir visi pamatė, kaip šviesi mergelė slinkdama per kambarį, pastatė ant stalo didelį baltą indą puikiausios Neapolio malmazijos; meiliai pažvelgusi į Luciją, tuojau pranyko erdvėse. Grafas suprato, kad tai šv. Lucija, jos žmonos globėja, iš tolimos Italijos atėjo pagalbon savo ištikimajai garbintojai.

Nuo to laiko netrukdė grafas savo žmonai šelpti pavargėlius ir ligonius; Lucija kaskart buvo duosnesnė ir tapo pramintа—pavargėlių žmonių angelas.

S. T.

ŪKIO SKYRIUS.

Galvijų šėrimas žiemos metu.

Ką duoda ūkininkui gyvuliai.

Kiekvienas ūkininkas laiko daugiau ar mažau įvairių gyvulių. Gyvuliai laikomi įvairiems tikslams, būtent: vieni ūkininkui duoda pieno, kiti—mėsos, treti—apdirba jo žemę. Taigi, jau tik paviršutiniai įkainavus gyvulių reikšmę ūkyje išeina, kad nė vienas ūkininkas negali apsieiti be gyvulių. Be to, laikant daugiau gyvulių ir mėšlo daugiau prisirenka, be kurio, kaip jau žinome, negali būti gero javų derliaus. Taigi, gyvulių laikymas daug daro įtakos ir į dirvų dėrlingumą.

Bet ne tik tame visa gyvulių laikymo reikšmė. Svarbiausia jų reikšmė yra tame, kad jie kur kas geriau išnaudoja visus ūkio produktus. Kas metai ūkyje prisirenka nemaža visokių atmatų, kaip antai: šiaudų, pelų, virtuvės atmatų, separuoto pieno ir t.t., kurių ūkininkas neturėtų kur dėti, o laikant gyvulius juos sušeriame ir gyvuliai už juos apmoka mums pienu arba mėsa. Kiekvienas pašaro kilogramas padidina—gyvulio svorį arba padidina pieningumą, taigi visokį pašarą galima paversti mėsa arba pienu. Ir tai ačiū tiktai gyvuliams.

Toliau, palyginę sušerto pašaro kainą ir priaugusios mėsos arba pieno kainą, rasime skirtumo. Skirtumas tas bus priaugusios mėsos ir pieno naudai. Taigi, įvairų pašarą ne tik galima paversti mėsa ir pienu, bet dar ir pelno gauname. Taigi, gyvuliai ūkyje apsimoka laikyti, nes jie ūkininkui duoda:

1. *Daug geros trąšos, be kurios negali būti gero javų derliaus;*
2. *Daug mėsos ir pieno, be kurių negalėtų apsieiti ūkininko šeimyna;*
3. *Su gyvulių pagalba pigesnį pašarą ūkininkas gali paversti brangesniais mėsa ir pienu.*

Ar visuomet apsimoka laikyti gyvuliai.

Mūsų ūkininkai dažnai nusiskundžia, kad gyvuliai visiškai neapsimoką laikyti, nes neapmoką pašaro. Esą, jei parduoti pašarą, tai daugiau galima būtų nusipirkti mėsos ir pieno ir tai be jokio triūso. Panašų pasakymą galima pavadinti ir teisingu, ir klaidingu. Teisingas jis yra todel, kas mūsų ūkininkams iš tikrųjų ne visuomet apsimoka gyvulių laikymas. Klaidingas gi todel, kad gyvuliai visur ir visuomet apsimoka laikyti.

Pirmiausia, apsimoka ūkyje laikyti tiktai *gerus* gyvulius. Reikia neužmiršti, kad tik geras gyvulys gali gerai išnaudoti pašarą arba ganyklą ir gerai apmokėti. Blogas gyvulys pašarą gali išnaudoti 50% blogiau, taigi tokio gyvulio laikymas yra labai abejotinas. O kadangi pas mus laikoma dažniausia blogi gyvuliai, todel ir ūkininkų nusiskundimas, kad gyvuliai neapsimoka laikyti, turi savyje pagrindo. Todel jei gyvuliai laikyti pas mus neapsimoka del šios priežasties, tai ūkininkai turi rūpinties pagerinti savo gyvulius.

Antra priežastis, del kurios pas mus dažnai neapsimoka gyvuliai laikyti, tai netikęs užlaikymas ir neatatinkamas šėrimas. Blogai laikomi ir šeriami ir geriausi gyvuliai neduos naudos. Tvartai pas mus šalti, o šaltuose tvartuose gyvuliai reikalauja daugiau geresnio pašaro savo kūno šilumos palaikymui. Jeigu šaltuose tvartuose gyvuliai šeriami blogai, tai jie pradeda skursti. Iš suskurdusių gyvulių veltui laukti naudos. Kad tvartai būtų šiltesni, juos ūkininkai turi apžiūrėti iš rudens: apkasti pamatus, užkamšyti palėpes ir t.t. Reikia neužmiršti, kad esant šiltesniems tvartams ūkininkas sutaupo nemaža brangaus pašaro.

Toliau, galvijai pas mus labai blogai šeriami. Blogai šeriami galvijai vos tegali palaikyti savo gyvybę o jau naudos duoti negali. Pas mus galvijus ūkininkai šeria išimtinai šiaudais. Vieni šiaudai negali gyvuliui suteikti užtenkamai maisto jo kūno palaikymui, o jau apie tokio gyvulio produktyvingumą negali būti ir kalbos. Nuomonė, kad galvijui užtenka pilvą iškimšti, yra klaidinga. Kaip žmogus negalėtų ilgai misti viena duona, arba vienomis bulvėmis, taip lyginai negali misti vienais šiaudais ir gyvulys. Šiaudai gyvulio pilvą tiktai iškemša, bet maža duoda reikalingų maisto dalių, kitaip sakant, prisiėdęs šiaudų gyvulys palieka dalinai alkanas.

Žinoma, šiaudai taip pat turi savyje gyvuliui reikalingų maisto dalių, tiktai labai maža. Kad vis škai prisisotinus, tai galvijas turėtų daug šiaudų ėsti, tiek kad į jo pilvą netilptų. Todel kad gyvulys nebadautų, reikia kartu su šiaudais duoti jam maistingesnio pašaro.

Kokios maisto dalys gyvuliams reikalingos.

Kaip jau sakiau, mūsų ūkininkai pašarą įvertina tiktai sulig to, kaip jį gyvuliai ėda. Jeigu paduotą pašarą gyvuliai ėda noriau, tai jį skaito geru, o jei nenoriai—tai skaito blogesniu. Bet tai yra klaida. Išalkęs gyvulys ir nemaistingą pašarą ėda godžiai, bet prisiėdęs tokio pašaro vis tiek palieka alkanas. Iš šiaudų, šieno ir kitokių pašarų gyvulys sunaudoja tiktai reikalingas maisto dalis, o didžiuma to pašaro išeina per gyvulio vidurius, kaipo išmatos (mėšlas). Taigi, įvairius pašarus reikia vertinti sulig to, kiek juose gyvuliams reikalingų maisto dalių.

Kiekvienas gyvulys yra reikalingas visų tų medžiagų, iš kurių susideda jo kūnas. Kiekvienas gyvulys su pašaru turi gauti šių maisto dalių, be kurių jis negali gyventi: Angliavandenių, baltymų ir mineralinių druskų.

Angliavandeniai. Prie šių medžiagų priklauso: krakmolas, cukrus, rūkštys. Tiesa, gyvulių pašaruose mes nematome nė krakmolo, nė cukraus, o vienok šių maisto dalių yra kiekviename pašare, tiktai ne visuose po lygiai daug. Juk kiekviena šeimininkė moka išskirti krakmolą iš bulvių ir javų miltų, norint javų grūduose ir bulvėse krakmolo mes taip pat nematome. Krakmolo daugiausia yra javų grūduose ir bulvėse. Gi cukraus savyje turi morkos, burokai, gručkai (griežčiai) ir kai kurie kiti pašarai. Juk morkų ir gručkų saldumas pareina nuo to, kad juose yra cukraus.

Cukrus ir krakmolas gyvuliams turi vienodos reikšmės: nuo jų randas gyvulio kūno šiluma ir jėga. Jeigu šių maisto dalių gyvulys gauna daugiau, negu jo kūnas reikalauja, tada tų medžiagų perteklius gyvulio kūne pavirsta taukais, taigi gyvulys pradeda tukti. Jeigu angliavandenių gyvulys gauna su pašaru per maža, tada jis savo kūno palaikymui pradeda vartoti savo kūno medžiagą ir todel pradeda liesėti. Jeigu gyvulio liesėjimas iš šios priežasties ilgiau užsitęstų, tai gyvulys galų gale nudvėstų.

Baltymai. Pati svarbiausia visiems gyvuliams maisto dalis, tai baltymai. Baltymai yra ta pati medžiaga, iš kurios susideda kiaušinio baltrynys, arba pieno varškė. Baltymai yra tokia maisto dalis, kurios gyvulio kūne negali pakeisti jokia kita medžiaga. Reikalingą kiekį baltymų turi gyvulys gauti kas diena, nes be šios maisto medžiagos gyvulys negalėtų gyventi. Iš baltymų darosi gyvulio mėsa, kraujas ir pienas. Be baltymų negalėtų priaugti ne vienas gyvulio kūno gramas.

Baltymų yra visuose pašaruose, tiktai ne visuose lygiai daug. Taip, šiauduose ir šiene jų palyginti maža, daugiausia grūduose ir išspaudose bei sėlenose.

Riebalai. Visi paprastieji pašarai riebalų savyje turi labai maža. Daugiausia riebalų savyje turi įvairios išspaudos. Riebalai gyvuliui turi tos pačios reikšmės, ką ir angliavandeniai, tai yra krakmolas, cukrus ir kitos.

Mineralinės druskos. Mineralinių druskų yra visuose pašaruose, jos reikalingas gyvulio kaulų vystimuisi. Mineralinių druskų su pašaru gyvuliai dažniausia gauna užtenkamai. Tiktai veršingoms karvėms ir jauniems veršiams nebloga jų į pašarą pridėti, nes tada geriau išsivysto kaulai ir gyvuliai būna stipresni ir sveikesni.

Mediena. Medienos daugiausia yra šiauduose ir šiene ir visai mažai kituose pašaruose. Savaimi mediena yra nemaistinga, bet ji reikalinga gyvulio viduriams iškimšti.

Vanduo. Daugiausia visuose pašaruose yra vandens. Kaipo maisto dalis vanduo gyvuliui maža turi reikšmės. Svarbiausia vandens reikšmė yra tame, kad jis ištirpina gyvulio viduriuose visas maisto dalis ir perveda jas į kraują, taigi padeda pašarą suvirškinti. Be vandens maisto medžiagų gyvulys negalėtų sunaudoti.

Apie įvairius pašarus.

Kokių maisto dalių gyvulys reikalauja — jau žinome. Žinome ir tai, kad visų maisto dalių yra įvairiuose pašaruose, tiktai ne po lygiai daug. Visokių pašarų, kuriais mes šeriame gyvulius, yra daug, ir visus juos suskirsto į keletą grupių, būtent: stambiuosius, stipriuosius ir sultinguosius pašarus.

Stambieji pašarai. Prie stambiųjų pašarų priklauso: šienas, šiaudai ir pelai. Stambieji pašarai yra mažiausiai maistingi ir sunkiai virškinami.

Iš stambiųjų pašarų daugiausia ūkyje turi reikšmės šienas. Šienas gali būti maistingesnis, arba blogesnis, tai pareina nuo įvairių aplinkybių. Pirmiausia, šieno gerumas pareina nuo to, kokios žolės auga pievoje. Jei pievoje daug būna įvairių plaštakinių augalų ir šiaip saldžiųjų žolių, tai šienas būna geresnis ir maistingesnis. Jei pievoje auga daugiausia viksvos ir šiaip piktžolės, tai toks šienas labai maža turi vertės kaipo pašaras. Paprastai geriausias šienas būna vidutiniškai drėgnų pievų. Šlapiose ir rūkščiose pievose daugiausia auga viksvos, ožkabarždžiai ir kitokios piktžolės, taigi tokių pievų šienas esti labai menkos vertės.

Toliau, šieno gerumas daug pareina ir nuo to, kada jis nupiautas. Jei šieną nupiauti tada, kai didžiuma pievos žolių sužydi, tai tada šienas būna geriausias ir maistingiausias. Jeigu šieno piūtį suvėlinti, tai tada šienas daugiau duoda medienos, tai yra iškemšiamosios medžiagos, bet mažiau maistu dalių.

Šieno gerumas daug pareina ir nuo to, kaip jis suvalytas. Jei išdžiovintą šieną nė karto nesulijo, jei jis suvežtas visai sausas, tai toks šienas esti geriausias. Jeigu bedžiovinant šieną ištinka lietūs ir tenka suvežti ne visai sausas, tada šienas gali priplėkti. Priplėkusio šieno gyvuliai nenori ėsti ir jis kenkia gyvulių sveikatai. Šieną gyvuliams geriausia sušerti nepiautai akselį (siečką) kaip pas mus kad daroma.

Dobilų šienas yra geresnis už pievų šieną, jei dobilai nušienauti žydėjimo pradžioj. Taip pat geresnis yra vikių seradelės, liucernos bei esparceto šienas.

Šiaudai dar menkesnis pašaras už šieną. Geriausi šaudai yra ankštinių augalų, kaip antai: žirnių, vikių, peliuškų. Tokie šiaudai savo maistingumu, kaip vėliau skaitytojai pamatys, yra lygūs vidutiniam šienui. Po jų eina avižiniai šiaudai, kurių 2 kg. turi savyje beveik tiek pat maisto dalių, kaip vienas kilogramas dobilų šieno. Trečioj vietoj eina miežiniai šiaudai. Gi žieminių javų šiaudai yra menkiausi, nes mažiausia savyje turi gyvuliams reikalingų maisto dalių.

Šiaudų gerumas daug pareina nuo įvairių aplinkybių. Jeigu javai gerai suvalyti, tai jų šiaudai geresni. Jei bedžiovinant javus lauke sulyja ir jų šiaudai priplėksta, tai tokie šiaudai gyvuliams net yra kenksmingi. Ypatingai atsargiai reikia šerti šiaudus tokių javų, kurie išgula, būtent žirnių, vikių ir kit., nes išgulę jie priplėksta ir todel būna kenksmingi gyvuliams. Blogi šiaudai ir kūlėtų javų, nes tokie taip pat kenkia gyvulių sveikatai. Kiek maistingesni būna šiaudai tų javų, į kuriuos būna pasėti dobilai arba seradelė.

Pelai. Pelai yra maistingesni už šiaudus. Geriausi pelai yra avižiniai, o blogiausi—miežiniai. Miežiniai pelai gali net pakenkti galvijams, veršingos karvės nuo jų išsimeta, todel juos šerti reikia su tam tikru atsargumu. Galvijams juos sušerti galima tiktai šutintus, o veršingoms karvėms miežinių pelų geriausia visai neduoti.

Norint stambieji pašarai mažiausia yra maistingi, tačiau jie gyvuliams vis delto yra reikalingi. Stambieji pašarai geriausia iškemša gyvulio vidurius ir todel padeda pašaro virškinimui. Nuo vienų stipriųjų pašarų gyvulys gali gauti vidurių užkietėjimą ir vistiek jaustų alkanas. Taigi, gyvulys negali apsieiti ne tik be stipriųjų pašarų, bet ir be stambiųjų.

Žalieji pašarai. Žalieji pašarai yra labiausia gyvulių mėgiami, lengvai virškinami ir gana maistingi. Nuo žaliųjų pašarų melžiamos karvės visuomet daugiau pieno duoda. Žalio pievos šieno gerumas daug pareina nuo to, kokios žolės pievoje auga.

Labai geras karvėms pašaras žali raudonieji dobilai, nuo jų melžiamos karvės daugiau duoda pieno. Tačiau dobilus galvijams galima duoti tiktai sausus, nes nuo drėgnų galvijai greit išpunta. Nuo žaliųjų pašarų galvijai apskritai daugiau duoda pieno, bet sviestas nebūna taip tvirtas, kaip nuo gerai išdžiovinto šieno. Žaliųjų pašarų negera iš karto per daug galvijams duoti, nes tada nuo jų pasiliuosuoja galvijų viduriai ir melžiamos karvės mažiau duoda pieno. Apskritai žaliųjų pašarų mažesniesiems galvijams galima duoti ligi 32 kg. į dieną, o didesniesiems — ligi 48 kg.

Sultingieji pašarai. Prie šių pašarų priklauso pašariniai runkeliai, gručkai (griežčiai), pašariniai ridikai arba turnepsai ir bulvės. Sultingieji pašarai žiemą atstoja žaliąjį pašarą ir nuo jų melžiamos karvės taip pat daugiau duoda pieno.

Iš sultingųjų pašarų geriausi yra morkos ir pašariniai runkeliai. Morkas gyvuliams sušeria nepiaustytas. Jos turi būti visiškai sveikos, nepapuvę, nes papuvusios kenkia gyvulių sveikatai.

Pašarinius runkelius galvijams taip pat sušeria nepiaustytas. Tiktai jaunesniems veršiams reikia įduoti piaustytų burokų. Burokų karvėms duoda ligi 40 kg. į dieną, bet tenai karvės didesnės, negu pas mus. Jeigu mūsų ūkininkas ištesės savo karvėms duoti po 10—20 kg. burokų į dieną, tai ir taip bus gerai.

Pašariniai ridikai arba turnepsai taip pat yra geras žiemos pašaras galvijams ir nuo jų padidėja melžiamųjų karvių pieningumas. Turnepsai bent kiek karstelia, todel jų reikia melžiamoms karvėms duoti mažiau, negu pašarinių runkelių, nes kitaip paskui pablogėja sviesto skonis. Mažesnėms karvėms turnepso galima duoti 15 kg., o didesnėms—25 kg. į dieną. Jei turnepsai bus sušeriami kartu su stambiausiais pašarais, tai nėra jokio pavojaus, kad panaši norma blogai atsilieptų į pieno arba sviesto skonį.

Bulvių galvijams duodama tik tada, jei nėra šakniavaisių. Bulvės kaipo pašaras galvijams negali lygintis su šakniavaisiais. Be to, jas šerti galvijams reikia su tam tikru atsargumu. Pirmiausia, bulvės turi būti visiškai sveikos, nepapuvusios. Antra — bulvių nereikia duoti daugiau, kaip 10 kg. į dieną vienam galvijui, nes daugiau duodant jos gali paliuosuoti karvėms vidurius ir sumažinti jų pieningumą.

Stiprieji pašarai. Prie stipriųjų pašarų priklauso: įvairių javu miltai, sėlenos ir išspaudos. Stipriaisiais pašarais juos vadina todel, kad mažame kiekyje daug būna maistingų dalių. Iš išspaudų geriausios yra kokosinės ir saulėgrįžių išspaudos, nuo jų sviestas gauna gerą skonį ir gražią spalvą. Lininės išspaudos yra maistingos, bet daugiau jų duodant blogai jos paveikia į pieną ir sviestą. Bendrai, duodant melžiamoms karvėms kaugiau išspaudų, sviestas būna minkštas ir netvirtas. Todel melžiamoms karvėms įvairių išspaudų kartu su kitokiais stipriaisiais pašarais galima duoti 1 — 2 kg. dienai.

Kai del miltų, tai melžiamoms karvėms geriausia tinka avižiniai, kukurūziniai ir iš dalies miežiniai miltai. Šie pastarieji turi būti ne bravorinių miežių, bet kruopinių, nes nuo bravorinių miltų galvijai greit tunka. Gi kruopų

miežiai savyje turi daugiau baltymų, todel nuo jų padidėja karvių pieningumas. Bet miežiai geriau tinka pieniniams gyvuliams Miltų pieninėms karvėms galima duoti 2—3 kartus daugiau negu išspaudų. Miltus geriausia sumaišyti su smulkiomis išspaudomis ir sušerti karvėms sausus.

Selenos taip pat yra labai geras pašaras melžiamoms karvėms ir jų galima duoti be jokios rizikos 2—3 kartus daugiau, negu išspaudų. Geriausios sėlenos yra kvietinės. Sėlenas sušeria karvėms kartu su sutrupintais kaloциais (išspaudomis).

S.

(B. d.).

Žaliasis mėšlas.

Jei gyvulių mėšlo ūkyje maža, tai dirvų tręšimui vartojama žaliasis mėšlas. Žaliuoju mėšlu vadinama kai kuriuos augalus, kuriuos apariama trąšai, kaip ir gyvulių mėšlą, Žaliasis mėšlas suteikia dirvai ne tik augalams reikalingų maisto dalių, bet ir puvėnų, kurios taip reikalingou kiekvienai dirvai.

Apie žaliuosius mėšlus pas mus kiekvienas ūkininkas girdėjo ir jų naudingumą supranta, ypač tie, kurie juos vartoja. Žalieji mėšlai ypač naudingi liesesnėse žemėse. Tokiose žemėse visokie augalai paprastai blogai auga, ūkininkai maža turi pašarų ir todel mažiau gali išlaikyti gyvulių. O jei gyvulių būna maža, tai maža būna ir mėšlo. Taigi tokiuose ūkiuose kaip tik naudinga vartoti dirvų tręšimui žaliuosius mėšlus.

Tačiau žalieji mėšlai tinka ne tik liesesnėms dirvoms, juos galima vartoti ir geresnėms, ypač kai maža gyvulių mėšlo. Žaliesiems mėšlams sėjama įvairius augalus, kaip antai: lubiną, seradelę, vikius, žirnius ir t. t. Lubinas ir seradelė geriau tinka liesesnėms dirvoms, o žirniai ir vikiai geresnėms.

Žaliasis mėšlas turi šias geras puses. Jis suteikia dirvai daug azoto ir organinės medžiagos, nustelbia piktžoles, padeda išnaudoti tas dirvos maistingas dalis, kurių kiti augalai išnaudoti negali ir pagaliau, kliudo išplauti iš dirvos maistingąsias dalis. Žaliajai trąšai sėja įvairius augalus, bet svarbiausi yra plaštakiniai augalai (ankštiniai ir dobiliniai), kurie, tam tikrų bakterijų padedami, išnaudoja laisvąjį oro azotą ir tuo būdu padaugina dirvoje azoto trąšos. Žalioji trąša dirvai suteikia tiek azoto, kiek vidutinis mėšlu įkrėtimas, bet atsimenant, kad žaliosios trąšos azotas yra prieinamesnis, tai jį galima lyginti pilnam mėšlo įkrėtimui.

Žaliąjai trąšai geriausia tinka lubinas ir žirniai. Iš lubinų labiausia pas mus sėjami mėlynieji lubinai. Mėlynasis lubinas greit auga, duoda dirvai gerą pavėsį ir daug žaliosios masės, nesibijo sausumos ir retai jam pakenkia kenksmingi vabzdžiai. Lubino šaknys eina giliai į žemę ir sunaudoja tokias maisto dalis, kurių kiti augalai sunaudoti negali. Mėlynajam lubinui tinka kiekviena lengvesnė dirva, tiktai ne kalkinė, kurioj lnbinas paprastai nenusiduoda gerai.

Visiškai gryname smėlyje mėlynasis lubinas nenusiduoda gerai, todel į tokias dirvas žaliajai trąšai geriausia sėti geltonąjį lubiną.

Žaliajai trąšai galima sėti ir dobilus, ypač raudonuosius. Dobilai geriau tinkai toms dirvoms, kuriose būna kalkių (vopnos); kalkėtos gi dirvos, kaip jau sakyta, lubinui netinka. Tuo tarpu tokiose dirvose kaip tik gerai auga dobilai.

Seradelę žaliajai trąšai galima sėti tiktai į lengvesnes smėlio dirvas. Sėjant seradelę reikia atkreipti domę į jos sėklos daugumą, užtat, kad jos greit nedygsta. Seradelė gerai užtręšia dirvą ir daug duoda žaliosios masės, bet jos šaknys negiliai įeina į žemę.

Vikiai taip pat gerai įtręšia dirvą, bet jų šaknys taip pat negiliai eina į žemę. Vikins, žirnius, pupas galima sėti į sunkesnes dirvas. Apskritai, į tokias dirvas geriausia sėti mišinius. Į tokias dirvas žaliąją trąšą vartoja tiktai išimtinais atsitikimais, kuomet mėšlo vežimas perbrangiai atseina, arba kalnuotose vietose, kur mėšlo maisto dalis greit išplauja.

Ar augalas žaliajam mėšlui reikia tręšti.

Pas mus žaliajam mėšlui sėjama beveik išimtinai tiktai lubinai. Į lubiną pas mus žiūrima ne kaipo į augalą, bet kaipo į mėšlą, todel niekam ir į galvą neateina, kad lubinui reikia žemę patręšti. Priešingai, tokią mintį didžiuma mūsų ūkininkų skaito nesąmone. Bet tai yra klaidinga nuomonė. Sėjant bet kuriuos augalus ūkininkas nori, kad tie augalai kuogeriausia užaugtų. Panašiai reiktų elgtis ir su augalais, kurie sėjami žaliajam mėšlui. Jau viršuj buvo pasakyta, kad lubinas yra ėdrus augalas, jis sunaudoja net tokias maisto dalis, kurių kiti augalai sunaudoti negali. Į tą aplinkybę ūkininkas turi atkreipti domę ir padaryti šias išvadas: 1) kad gautąją trąšą šie augalai išnaudoja kuogeriausia ir geri užaugs, o juos aparus tą trąšą teks paskui kitiems augalams kaipo lengvai prieinamos maisto dalys; 2) kad lubinas daugiausia maisto dalių suimti iš gilesnių žemės sluoksnių gali tik tada, kai jis gerai išsišaknijęs, o duotoji trąša kaip tik padės jam įsišaknyti gerai. Taigi ir žaliajam mėšlui sėjamus augalus reikia tręšti, duodant jiems fosforo rūgšties ir kalio trąšų. Jeigu lubinas sėjama į pūdymą kaipo trąša rugiams, tai jam naudinga berti tomamilčių ir kainito. Tada lubiną aparus bus galima jau stačiai sėti rugius ir trąšą berti nebereikės.

Lubino aparimas.

Ne visuomet pas mus tinkamai apariama lubinas, todel neprošalį bus ir apie tai pora žodžių pasakius. Apariant lubiną mūsų ūkininkai stengiasi gerai jį pridengti vaga, kad nesimatytų nei vienas jo stiebelis, klaidingai manydami, kad tada jis lengviausia supūsta. Žinoma, gerai lubinas pridengti galima tiktai giliau apariant. Tai yra klaida. Lubinas, kaip ir gyvulių mėšlas, reikia aparti negiliai, kad geriau prie jo prieitų oras, nes tada jis greičiau pūsta. Jeigu lubiną aparti per giliai, tada jis žemėje gerai nesupus, bet tik perdegs ir tada vietoj naudos gali duoti tiktai žalos.

Didžiuma ūkininkų mano, kad lubinas greičiau žemeje supūsta, negu mėšlas. Bet tai netiesa. Visokį puvimą atlieka labai maži, net neįžiūrimi laisva akimi padarai, vadinamosios bakterijos. Tų bakterijų daug yra mėšle ir todel mėšlas greičiau pūsta. Tuo tarpu lubinas turi prsitenkinti dirvoje esamomis bakterijomis ir todel jis sunkiau pūsta. Todel kad pagreitinus jo puvimą, reikia lubinas aparti negiliai.

Lubinas geriausia aparti tada, kai susuka ankštis, nes tada jis daugiausia duoda maisto dalių. Aparti galima prieš pat sėjimą — stačiai į lysves. Tokiuose atsitikimuose po aparimo reikia tuojau ir sėti *Kembelio volas*. Kas neturi Kembelio volo, arba negali jį pasiskolinti, tai geriau padarys lubiną aparęs rugiams kokias 2—3 savaites prieš rugių sėjimą.

Lubinai kaipo trąša geriausia tinka bulvėms, burokams, kručkams (griežčiams), morkoms, rugiams, kviečiams, avižoms ir kai kuriems kitiems augalams. Bulvėms ir šakniavaisiams galima aparti lubinas iš rudens arba pavasarį, arba net žiemą, jei esti palaidinys ir dirva duodasi arti. Šiuo atveju praktikų nuomonės skiriasi, nes vieni pataria bulvėms ir šakniavaisiams lubiną aparti iš rudens, o kiti — pavasarį arba žiemą. Tiktai rūgščiose žemėse geriau lubinas aparti pavasarį, nes tokioms dirvoms apskritai pavasario arimas geriau tinka.

Didžiuma ūkio augalų po žaliojo mėšlo daug geriau uždera. Todel šią trąšą turime priskaityti prie svarbiausiųjų, ypač mažuose ūkiuose. Žalieji mėšlai, tinkamai vartojami per keletą metų kartu su mineralų trąšomis, gali dvigubai arba net trigubai padidinti javų derlių.

M.

Šis tas apie pievas.

Vejos atnaujinimas.

Pas mus pievos stovi nejudinamos nuo pasaulio pradžios, nes mūsų ūkininkai mano, kad pievų augalai yra amžini, kad jie nereikalauja nė priežiūros, nė tręšimo. Tai yra klaida. Pievų augalai, kaip ir javai, geram savo augimui reikalauja ne tik maisto, bet ir atatinkamų sąlygų dirvoje. Pievas mes paprastai nušienaujame anksti, kai žolės dar esti žalios, todel jos nespėja užauginti sėklas, o juo labiau sėklos nunokinti. Todel gerosios pievų žolės pradeda nykti, o jų vietoj randasi visokių piktžolių, kurios yra daug kantresnės ir auga net labiau užleistoje dirvoje. Ištikrųjų, jei ištirti mūsų pievų žolės, tai pasirodo, kad apie 90% jose randasi visokių piktžolių, kurios ne tik yra menkas gyvuliams pašaras, bet dažnai gyvuliams kenksmingos. O tai yra todel, kad pievų vejos mes niekuomet neatnaujiname.

Kad pievos gerai augtų ir duotų gero ir maistingo šieno, tai jų veja turi būti laikas nuo laiko atnaujinama. Pievų vejos atnaujinimas reikalinga pakartoti kas 7—15 metų, žiūrint kokių buvo pasėta žolių, nes vienos žolės ilgiau išbūna, o kitos trumpiau. Jei per tą laiką pievų vejas neatnaujinti, tai jų piūtys sumažės net tada, jei jos bus tręšiamos.

Pievų veją atnaujina sėjant atatinkamų žolių mišinius. Pirmiausia, jei pieva per šlapia, tai pirma ją reikia nusausinti. Nusausinę pievą išaria, pavasarį arba rudenį, žiūrint koks oras ir kada daugiau turime laiko. Tačiau plėšti visuomet geriausia iš rudens, nes tada per žiemą dirva geriau išsivėdina ir velėna greičiau supūna. Pievų plėšimui geriausia vartoti tam tikrus *Sako* plūgus. Kas tokio plūgo neturi, tai gali pasiskolinti iš skolinamųjų stočių prie Ūkio ratelių, kur už mažą atlyginimą galima gauti pasiskolinti bemaž visus ūkio įrankius. Pievos arti reikia taip, kad velėna prie velėnos gerai sugultų. Jei velėna prie velėnos gerai nepriguls, tai plėšinys reikia privoluoti sunkiu volu.

Į pievos plėšinį pirmiausia vėjame tokius augalus, kurie tokiose vietose geriausia nusiduoda, būtent: linus, avižas, vikius. Plėšinio paviršius, kuomet nuimame pirmuosius javus, reikia visuomet laikyti pūrus. Tai tada greičiausia velėna supūsta. Antrais metais į išartą pievą galima sėti avižos arba vikius, o į juos žolių mišinį, kurį paskui palieka pieva.

Tačiau į antrus metus velėna paprastai nesupūsta gerai ir žemė atatinkamai nesusipūrina, todel geriau bus tokią pievą net tris metus palaikyti dirva, po to įmežti gerai gyvulių mėšlu, pasėti rugius, o į rugius jau pasėti atatinkamų žolių mišinį. Mėšlas turi savyje daug bakterijų, kurios pagretina dirvoje puvimo darbą, todel greičiau perpūna velėna, Beto, mėšlas suteikia dirvai reikalingo purumo ir tada pievų žolės kur kas geriau auga. Panašiai atnaujintos pievos kur kas duos geresnės pūtis, jei kas antri arba treti metai bus tręšiamos dirbtinėmis mineralų trąšomis. Už 8—15 metų, žiūrint kokių žolių mišinys buvo pasėtas, pievos veja vėl reikia atnaujinti, nes po to laiko saldžiosios pievų žolės pradeda nykti, jų vietą užima piktažolės ir todel šieno auglius žymiai sumažėja.

Jei pieva nžliejama, tai tokios arti negalima. Bet ir užliejamose pievose dažnai auga netikusios pašarui žolės ir todel ir tokių pievų veja reikia atnaujinti. Anksti pavasarį, kaip tik žemė paviršui atleidžia, bet arkliai dar neklimpsta, reikia į pievą leisti tam tikras pievoms akėti akėčias, kad išrovus samanas. Išrautas samanas sudedame į komposto krūvą, arba išdžiovinę sukrečiame į tvartus. Toliau, kaip tik pieva tiek pradžius, kad arkliai neklimpo, reikia ją gerai išakėti. Šį kartą paprastosios akėčios arba pievinės mažai ką tepadės, todel geriausia bus vartoti vadinamuosius skarifikatorius, kurios taip pat galima pasiskolinti beveik kiekvienoj skolinamoj stotyj.

Į išakėtą pievą beriama mineralinių trąšų ir jas įakėjama. Po to sėjama atatinkamą žolių mišinį, ir privoluojame, kad žolės geriau sudygtų.

Reikia pastebėti, kad panašus pievų gerinimas nėra lengvas darbas. Tačiau viską kaip reikia atlikus, įdėtą triusą ir pinigą puikiai apmoka geros sieno piūdys. Geriausia būtų, kad iš karto ūkininkai išmėgintų šį būdą ant mažesnių pievos sklypų ir tiktai įsitikinę galėtų jau pamažu gerinti visas savo pievas. Kas daugiau turi pievų, tai tokio milžiniško darbo iš karto ir neatliks.

(B. d.).

Ūkio patarimai.

Paklausimas. Mes išsirašėmė vagoną zuperio rugiams, bet gavome per vėlai, daugelis rugius jau pasėjo ir todel apie 50 maišų dar paliko. Laikome trąšas sausai, bet ar jos nepages ligi pavasario ir ar nenustos savo vertės?

Jonas Gečys.

Atsakymas. Zuperis nepages ligi pavasario. Galite jį suvartoti pavasarį vasarojui, arba rudenį žieminiams javams; jis savo vertės nė kiek nenustos.

Paklausimas. Kaip geriau sušerti melžiamoms karvėms išspaudas: ar maišyti su siečka, ar kaip kitaip?

M. B.

Atsakymas. Išspaudas pirma reikia susmulkinti (po lygią dalį) su sėlenomis arba miltais ir sušerti geriausia sausus.

Paklausimas Jau trys metai kaip padavėme prašymą į apskričio „Urząd Ziemski" del skirstymosi į kolonijas, bet ligi šiol jokio atsakymo negauname. Kiti padavė prašymus vėliau ir gavo atsakymus. Kas gali būti per priežastis?

Pociškių sodžiaus ūkininkas.

Atsakymas. Tamstų reikalu teiraudtasi Švenčionių apskričio Urząd Ziemski ir sužinota, kad Tamstų prašymo ten nėra. Greičiausia, kad asmenys, kurie ėmėsi įteikti tą prašymą, jo visai neįteikė Todel parašykite naują prašymą ir įteikite. Iš savo pusės mes pasistengsime jūsų reikalą pagreitinti.

Paklausimas. Į rugius buvau pasėjęs dobilų. Kadangi rugiai buvo gana tankūs, tai dobilai sužėlė gana silpnai, nors ir tankūs. Gal vertėtų pavasarį duoti dirbtinių trąšų? Jeigu taip, tai kokių ir kiek?

M. Busilas.

Atsakymas. Anksti pavasarį, kaip tik žemė pradžius, galite ant dobilų išbarstyti 300 kg. superfosfato ir 300 kg. kalio druskų.

Paklausimas. Pas mus ligi šiolei žemę matuodavo desetinomis arba matgais, o dabar visur hektarais. Kaip didelį žemės plotą užima hektaras? Ar jis didesnis už desetiną, ar mažesnis?

Mažažemis.

Atsakymas. Hektaras truputį mažesnis už dešimtinę (desetiną). Taip, viena dešimtinė turi 2400 kvadratinių sieksnių arba 10924,4 kvadratinius metrus, o vienas hektaras turi 2,197 kvadratinius sieksnius arba 10 tūkstančių kvadratinių metrų.

Paklausimas. Šiemet dalį daržo buvau užsodinęs kopūstais, bet keistas dalykas: dalis kopūstų užaugo gana geri, o kiti nors išbujojo išsyk, bet nesusuko galvų ir užaugo, kaip rožės. Kopūstai buvo pasodinti vienodoj žemėj. Kas tai bus per priežastis: ar nevienodą gal seklą davė, ar kuri kita priežastis buvo?

Atsakymas. Greičiausia Tamstos kopūstai nesusuko galvų del kopūstų kilos. Kopūstų kila lengva pažinti, nes jei išrauti tokį kopūstą, tai ant jo šaknų galima pamatyti gana didelius gumbus. Kiloti kopūstai nesusuka galvų. Kopūstų kila labai limpama liga, bet apie ją parašysime skyrium.

Jei perkate kopūstų sėklą iš mažų žydiškų krautuvėlių, tai galite gauti ir blogą sėklą. Sėkla visuomet reikia pirkti garantuota ir tiktai iš ūkio draugijų sankrovų.

Kainos Vilniuje.

Javai.

Rugiai	už 100 kg.	.	31 auks.	80 sk.
Miežiai	„ „	.	31 „	20 „
Avižos	„ „	.	30 „	—

Produktai.

Jautiena	už 1 kg.	. .	—2.20 s-at.
Veršiena	„ „	. .	—2.30 „
Aviena	„ „	. .	—2,00 „
Kiauliena	„ „	.	2.50—3.20 „
Lašinių papr.	„ „	.	3 80—4.20 „
Riebalai (Šmalcas)		.	3.60—4.80 „
Sviestas nesūd.	„ „	.	8.50—10 00 „
„ sūdytas	„ „	.	6.00—7.50 „
Cukrus kąsn.	„ „	.	185—1.90 „
Cukrus sm.	„ „	.	—1.60 „

KORESPONDENCIJOS.

Pašaminė, Kaltinėnų vals.

Paskutinėmis dienomis mūsų sodžiuje pasimirė du brangūs mums asmens, daug pasidarbavę tautinėje lietuvių dirvoje. Pasimirė a. a. Pranas Žilys, 80 metų senelis. Velionis dar spaudos draudimo laikais buvo uolus šviesos platintojas. Dalyvavo 1905 metų didžiajame Vilniaus Lietuvių Seime. Buvo artimas pažįstamas Nepr. Lietuvos prezidento A. Smetonos, apie kurį dažnai pasakodavo jaunimui. Velionis visą savo amželį buvo karštas lietuvis patrijotas, mylįs savo kalbą ir tėvynę.

Antras nemažiau brangus mums asmuo, tai a. a. Teofilė Gimžauskienė. Jos pastangomis ir rūpesniu dar 1919 m. mūsų sodžiuje buvo įkurta lietuviška mokykla. Ji tuomet davė mokyklai savo namus ir su kitomis moterimis pasamdė lietuvį mokytoją. Už mokyklą velionė kovojo iki savo mirties ir didžiausias buvo jos troškimas — auklėti vaikus lietuviškoje dvasioje ir mokyti juos lietuvių kalba.

Abudu šie žmonės paliko netik visam sodžiui, bet ir visai apylinkei gražų pavyzdį, kaip reikia mylėti savo tėvynę ir jai tarnauti.

Tebus jiems lengva Lietuvos žemelė.

S. Jaunuolė.

Kaltinėnai, Švenčionių apsk.

Ilgai miegojo mūsų „Ryto“ skyrius, bet ačiū klebonui kun. N. Vaišučiui, buvo sušauktas visuotinas narių susirinkimas 1928 m. gruodžio m. 2 d. Susirinkimas nutarė perrinkti skyriaus valdybą kuri daugiau rūpintųsi visais skyriaus reikalais.

Į valdybą išrinkta 9 asmenys, kurie pasiskirste tarp savęs pareigomis: pirm. kun. N. Vaišutis, vicepirm P. Čeponas, raštininkas M. Burkauskas, iždininkas B. Ankėnas. Nariais pasilieka: A. Gudelis, J. Rastenis, K. Karklytė, J. Zabalevičius ir S. Jakubilavičius. Į Revizijos Komisiją išrinkta: P. Markūnas, V. Ignatavičius ir J. Vasilkauskas. Knygininkas pasilieka B. Ankėnas.

Per susirinkimą paaiškėjo, kad daug knygų yra žuvę pas skaitytojus, kurios yra paskolintos jau kelinti metai ir dar negrąžintos.

Gerai būtų, kad skyriaus Valdyba knygyno reikalais labiau susirūpintų, paduotų atsišaukimą laikraštin, arba kaip nors kitaip, kad visi skaitytojai grąžintų visas knygas, kurios priklauso skyriui.

Tikimės, kad naujai išrinkta valdyba tuo susirūpins, sutvarkys esamą knygyną, pasirūpins daugiau naujų knygų, kuriomis galės skaitytojus patenkinti. Susirinkime iškelta keletas sumanymų, ypač teatro mylėtojų kuopelės sekcijos ir sporto. Susirinkimas pavedė tomis sekcijomis rūpintis vaidybai. Valdyba sutiko.

Onytė.

Smalnikai, Valkininkų vals.

Sodžius stovi prie pat demarkacinės linijos, todel reikia daug vargti nuo kareivių Ūkininkai gyvena pasiturinčiai, nors žemė menka, smėlis. 1928 m. padavėme prašymą skirstytis viensėdžiais, nes tikimės bus geriau. Jaunimo yra gražus būrelis, tik gaila, kad nesusipratęs, knygų ir laikraščių mažai teskaito. Sodžiun pareina tik 2 egz. „Vilniaus Rytojaus“.

Reikėtų pasirūpinti mokslu ir švietimu, nes mokslas ir švietimas padaro žmogų laimingu.

Neteisybių nuoskauda.

Lat-Ežeris, Gidino apskr.

Nors mūsų sodžius ir nedidelis (14 ūkininkų), bet ačiū Dievui treti metai gyvuoja pas mus lietuvių mokykla. Tik gaila, kad ne visi vienodai ją brangina, o atsiranda ir tokių tamsuolių, kurie skleidžia nuomones, kad mokykla nereikalinga. Bet tai juk apakimas. Mokykla pas mus gyvuoja tik treti metai, o pažanga padaryta labai didelė. Pav. prieš tai sodžiun pareidavo tik 1 egz. „Kelio“, o dabar gaun me 9 egz „Vilniaus Rytojaus“ ir 3 „Jaunimo Draugo“. Beto mokytoja per tą laiką priruošė 3 berniukus mokytojų seminarijon ir 1 gimnazijon. Visa tai rodo, kad žengiame pirmyn, taigi nereiktų trukdyti švietimo darbo.

Dūmas.

Randamonys, Ratnyčios val.

Gruodžio 9 dieną buvo pas mumis metinis Šv. Kazimiero draugijos narių susirinkimas. Be plačios programos buvo padaryta rinkimai. Išrinkti šitie asmens: pirmininku J. Akstinas, sekretorium J. Jakavonis, kasininku P. Akstinas. Iki šiol neturėjome mokyklos. Pagalios tuo klausimu susirūpinome ir tėvai išrinkę žmogų pasiuntė Vilniun prašydami mokyklos. Greitu laiku jos susilaukėm. Atvažiavo p. E. Pečiulytė. At važiavus mokytojai buvo padarytas tėvų susirinkimas ir išrinktas jų komitetas. Laikraščių pareina 15 egzempliorių „Vilniaus Rytojaus“ ir 16 „Jaunimo Dr.“

P. Dudutis.

Rymšėnai, Daugeliškio vals.

Sodžius turi 40 ūkininkų. Lenkų mokykla čia gyvuoja aštunti metai, bet mokslu pasirodyti nėra kuo. Vos 1 mokinys Vytauto Didžrojo Gimnazijoj ir 1 Švenčionių gimnazijoj. Kol dar buvo „Ryto“ mokykla, tai ką vaikai pramoko, tą ir moka, o dabar treji metai kai valdiška mokykla, kurioj vaikai nieko neišmoksta Yra taip pat Šv. Kazimiero Draugijos skyrius, kuris šiemet surengė du vakarus. Lapkričio 3 d. buvo atvažiavęs p V. Raginis, kuris laikė paskaitą apie lietuvių kalbą. Be to turime knygynėlį virš 100 knygų. Jaunimas noriai skaito. Laikraščių ateina vos 6 egz. Laikas būtų gyviau sukrusti.

Magdutė.

Antalėdė, Kaltinėnų vals.

Mūsų sodžius jau 14 metų kaip padalintas į viensėdžius. Tik, deja, ne visi ūkininkai galėjo išsinešioti trobas į paskirtas vietas. Vieni sako, kad karas sulaikė persistatymą, kiti aiškina kitaip, bet pagalvojus atrodo taip. Kas norėjo iki šiol tai persikraustė su visomis „bakužėmis“, išstate puikius namus, kokių dar paieškoti reikia ir ramiai gyvena. Juk 1818—19 metais niekas negynė miško, galima buvo pasirinkti medžio statybai, Dabartiniai laikai visai skiriasi nuo anų: gyvenimas viensėdžiuose atrodo la bai geras, patariame ir visiems lietuviams taip padaryti, neatsižvelgiant į sunkų gyvenimą, nes paskui atsimoka keleriopai. Pavyzdžiui pas mus kuris ūkininkas turėjo 20 dešimtinių žemės prieš pasidalinimą į viensėdžius, tai jo turtas buvo toks: 1 arklys, 2—3 karvės, 4—5 avys, viena kita kiaulė, nu ir keletas vištų, o pats šeimininkas apseidavo be duonos. O dabar jau visai kitaip. Paimkime tą patį ūkį, kurs jau suskilo tarp 3 4 sūnų: kiekvienas jų turi po arklį, po 3—4 karves, po porą kiaulių, po gerą būrį vištų, kurį laiko jau tvartuose, o ne pirkiose. O ir šeimyna turi pilną burną duonos. Visa ta permaina tai buvo ir yra tik pačių žmonių darbas. Tik policininkai dažnai prikimba tai prie šulnio, tai prie kiemo, tai prie tvarto ir t. t. Ir tas atrodo dar neblogai, bet ko jie nori tada, kai ūkininkas stato arba perstato kokį „šalošių“, čia tai nežinome, ar tai yra koki įstatai ar kas kita? Su kopistais vėl tas pats, be leidimo nė žingsnio nepasirodyk, o kad jį ir turi, tai nešiokis su savimis lyg laikrodį, nes kitaip bus blogai. Su liesnikais dar baisiau: kur tik žmogus su kirviu į mišką, tai jų 2—4 ten pribūva. Medžio ir sausos šakos paimti negali be pinigų, nors jas degina tenai per visą vasarą. Nori malkų, turi „kleimiti“, o paskui dar ja supiaustyti miške trumpai (1 metr.) ir sukrauti į krūvą, taip kad žmonės tarytum su „kleckais“ žaidžia. Taip gerus kartais medžius dergia, kuris tiktų sta tybai, bet perbrangu, įvertina vietoje aukso. Taip ir vargstame, sunku net viskas ir aprašyti korespondencijoje. „Ryto“ mokykla gyvuoja jau antri metai, vienok apšvieta ir susipratimas stovi neaukštai. Mokiniams tai ištikrųjų ir nėra kas prikiša, nes beveik visuomet gyvena ne namie, o kaip p. p. mokytojams tai jau „griekai“, kad neparagina jaunimo. Mūsų jaunimas knygų ir laikraščių neskaito, o kas ir skaito, tai greičiau „P.“ (?) negu „V. R.“ Analfabetų yra pusėtinai, išsilavinimas apsėjime yra neblogas. Norint juos pataisyti, reikia tik pradėti rodyti kelią prie šviesos, o bus gerai. Tada jie nesišlies prie atėjūnų, o bus prie mūsų. Prie darbo mokytojai (jos) ir mokiniai!

Katinas.

Kaniauka, Viln.-Tr, apsk.

Kaniavos valdiškos mokyklos mokytojas Jonas Kochanowski's pereitą žiemą metru daužė mokiniui Kaziukevičiui Rapolui per ranką už tai, kad nemokėjo atsakinėti lenkiškai. Vaiko ranka tvinko, vaikas sirgo ir negalėjo lankyti mokyklos. Kochanowskį perkėlė kiton vieton. Kitas mokytojas šiemet pa davė Kaziuk. tėvus nubausti, ir nubaudė. Tėvas kreipėsi su prašymu dovanoti pabaudą. Prašymas atsidūrė pas naują mokytoją, kuris surašė protokolą. Kaziukevičių baido, kad galįs dar ir daugiau nukentėti, nes Kochanowskis paduos jį teisman. Kaziukevičius pasiryžęs ieškoti teisybės. Reikia pridurti, kad Kaziukevičius Rapolas liko visam amžiui paliegėlis.

Pipiras

Naujadvaris, Eišiškių val.

Dar nesenai dauguma šio kaimo gyventojų buvo linkę manyti, kad jie esą paliokais ir kalbėjosi tik po „polskiemu“. 1926 metais kalėdojant kun. B. B. mergaitės dar giedojo lenkiškai. Visame sodžiuje atsirado tik trys tuomet mergaitės, Jeva ir Em. Miliauskaitės ir Jieva Baublytė, kurios atvirai išdrįso pasisakyti esančios lietuvaitės ir lenkiškai giedot nėjo. Bet dabar naujadvariečiai suprato, kad jie yra tikri lietuviai. Jie jau net suskubo įvertinti knygos, laikraščio ir lietuviškos mokyklos naudą. Kaip dabar yra tautiškai susipratę naujadvariečiai rodo ir tas faktas, kad lenkų mokyklai namo nedavė už jokius pinigus, nors pats inspektorius su vaitu buvo atvažiavę prašyti. Visi kiek išgalėdami rūpinasi savo lietuviška mokykla. Visur ir visuomet su ypatingu malonumu vartoja tik savo lietuvišką kalbą,

Laikraščių skaitymo atžvilgiu Naujadvaris palyginus su kitais apylinkės sodžiais nėra atsilikęs. Laikraščių skaitytojų skaičius šiemet žymiai pašoko. Gauname 9 egz. „Vilniaus Rytojaus“, 7 egz. „Jaunimo Draugo“ ir 2 „Życie Ludu“. Be to šiemet Naujadvary įsigalėjo labai gražus ir pagirtinas paprotys rinktis vakarais ir bendrai skaityti knygas ir laikraščius. Jaunimas mandagus, dainuoja ir kalba vien lietuviškai. „Šiaudadūšių“ nepakenčia.

P. Valentukas.

Bernotai, Melagėnų val.

1928 metais gruodžio 18 dieną, vietinės valdiškos mokyklos vedėjas p. Br. Garbauskas per Švenčionių inspektorių paskyrė pabaudą tiems tėvams, kurių vaikai pereitais metais lankė valdišką mokyklą, nors šiemet visi tie vaikai iš pat mokslo metų pradžios lanko lietuvių „Ryto“ mokyklą, bet pabaudas tėvams paskyrė. Iš Bernotų sodžiaus gavo pabaudas šie tėvai: 1) Peliksas Šunevičius 3 auks., kuris visai vaikų neturi, nes dar nevedęs, 2) Pranas Grikinis 3 auks., 3) Juozas Grikinis 3 auks., 4) Antanas Radzišonkas 3 auks, 5) Juozas Čepulis 10 auks., 6) Mykolas Radzišonkas 3 auks., 7) Stanislovas Prašmutas 3 auks. Iš Mežonių sodžiaus gavo šie tėvai, kurių vaikai lankė Bernotų liet. „Ryto“ mokyklą, gavo pabaudas šie asmens: 1) Stanislovas Mišiūnas 6 auks., 2) Elena Girdžiušienė 12 auks., 3) Ona Girdžiušienė 10 auks. Iš Apšiutų viensėdžio 1) Gaidamavičius 3 auks. Pabaudas valdiškas mokytojas nelygiai paskyrė. Pereitais metais mūsų sodžiuje valdiškoje mokykloje mokytojavo tikra lenkė mokytoja M. Jósewiczówna, bet pabaudas skyrė tik tiems tėvams, kurių vaikai jokios mokyklos nelankė, t. y. nei lietuviškos nei valdiškos. O šiemet susilaukę valdiškon mokyklon lietuvio, mokytojo p. B. Garbausko, reikia mokėti pabaudos už tuos vaikus, kurie lanko lietuvių mokyklą.

Kūmas.

Reikia paduoti prašymas Švenčionių inspektoriui ir išrodyti, kad vaikai lankė mokyklą.

Red.

Šakališkė, Kaltinėnų val.

Kiek laiko gyvavusi čia „Ryto“ mokykla retorsijų laiku tapo uždaryta. Vaikai palikti be mylimosios mokyklos ir priversti lankyti Kaltinėnų valdišką mokyklą.

Įkūrus čia „Ryto“ mokyklą, 1924 metais mokytojavo p. A. Papinigis, o po jo p. V. Šalna, kuris mokyklos darbą varė uoliai.

Tėvams nenustojus klabenti inspektoriaus durių, mokykla tapo patvirtinta ir leista pradėti darbas, bet nepatvirtino mokytojo. Kokis darbas mokykloje be mokytojo?

Onytė.

Trumpos žinios.

— Paryžiaus prisiekusis advokotas Blochas psveikino prof. Voldemarą už sekmingą Lietuvos reikalų gynimą.

— Žinomas lietuvių veikėjas Bruožis palaidotas Klaipėdoje.

— Laikraštis „Žurnal de Ženev“ ragina Pabaltės valstybes padaryti spaudimą Lietuvai, kad ši išsižadėtų Vilniaus. Suomių spauda atmetė tokį patarimą.

— Lenkijos atstovas p. Lukasewicz'us greitu laiku bus atšauktas iš Rygos.

— Po teisingumo ministerio p. Meysztawicz'us atstatydinimo numatomos didelės teisingumo ministeris valdininkų tarpe atmainos.

— Pasibaigė Sovietų Rusijos ir Vokietijos prekybos derybos; dabar bus kalbama apie pinigų paskolinimą Rusijai.

— Prancūzijos parlamentas baigęs svarstyti 1929 metų biudžetą įdavė jį senatui; po biudžeto svarstymo paaiškėjo, kad Puankare ministerių kabinetas laikosi silpnai ir laukiama jojo atsistatydinimo.

— Derybos tarp Bolivijos ir Paragvajaus nutrūko. Bolivijos kariuomenė žygiuoja Paragvajun. Vienok tikimasi dar ir dabar nesusipratimas baigti be karo.

— Rumunijos mažumos nutarė palaikyti Maniui kabinetą; šis kabinetas yra palankus mažumoms.

— Anglijos karalius vis dar kovoja su mirtimi.

— Turkijos prezidentas Kemal Paša vos nenudėtas vienos moteries, kuri šovė į prezidentą iš revolverio.

— Pavyko kalbėti per telefoną iš Stokholmo su Javos sala; taip toli pasikalbėti per telefoną pavyko pirmą kartą.

— Paskutiniu metu Lietuvoje daug karininkų keliauja iš kariuomenės administracijon.

— Afganistane jau ramu. Sukilėliai atsisakė kariauti su karaliumi. Kiek tame teisybės — sunku pasakyti.

— Kalkutoje susirinko tautinis Indijos kongresas. Pareikalauta iš Anglijos duoti Indijai dominijų teisės. Reikalavimas paremtas 50,000 žmonių demonstracija.

— Amerikos prezidentas Huveris mano į ministerius pakviesti dvi moteris.

— Marselyje, Prancūzijoje, sudegė didelis laivas; nuostoliai siekia 100 milijonų frankų.

— Pietų Slavijoje atsistatydino ministerių kabinetas; karalius serga ir negali imtis tinkamų priemonių.

— Vokiečių jūroje dideli rūkai; daug laivų sudužo, vienas — nuskendo.

— Vokietijos Reichstago (parlamento) pirmininkas Loebe šiuo laiku lankosi Pabaltės valstybėse, Aplankysiąs Rygą ir Taliną, kur paskaitysiąs paskaitas.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

„Mūsų Vilnius" jau išėjo 2 Nr.

Pereitą mėnesį išėjo iš spaudos „Mūsų Vilnius" 2 Nr. Šį žurnalą leidžia, kaip žinome, „Vilniui Vaduoti Sąjunga". Redaguoja jį Vincas Uždavinys. „Mūsų Vilnius" yra skiriamas vien tik Rytų Lietuvos klausimui. Šaly straipsnių, vedama Rytų Lietuvos lietuvių visuomenės gyvenimo ir įvykių smulki kronika. Žurnalas daro labai malonaus įspūdžio, tik gailai, kad per vėlai imta jis leisti.

Iškilmingas Naujųjų Metų sutikimas prie Karo muziejaus.

Pereitų metų gruodžio mėn. 31 d. vėlai naktį prisirinko žmonių pilnas karo muziejaus sodelis, iš viso miesto suplaukė minių minios. Dvyliktą valandą išmušus buvo iškilmingai sugiedotas tautos Himnas, paleista daugybė raketų, kurios nušvietė miestą ir po to suskambėjo Laisvės Varpas. Ūpas visų buvo nepaprastai pakilęs.

Mirė Mažosios Lietuvos veikėjas.

„Lietuvos Aidas" praneša, kad pereitų metų gruodžio mėn. 27 d. 5 val. rytą pasimirė Klaipėdoje Bruožis. Vėlionis buvo žinomas, kaipo didelis Mažosios Lietuvos veikėjas ir rašytojas.

Naujas poeto Maironies veikalas.

Lietuvos laikraščiai praneša, kad artimiausiu metu išeisiąs iš spaudos naujas poeto Maironies veikalas trečia ir kartu paskutinė Vytauto trilogijos dalis.

Iki laiko nešė ąsotis vandenį.

Pereito mėn. 28 d. Kauno kriminalinė policija susekusi Lietuvos komunistų partijos centrą, suareštavo vi ą partijos komitetą, pas kurio narius rasta planai ir nurodymai (instrukcijos) iš Maskvos. Taip pat suimta keletas komunistų Šiauliuose. Papildomai pranešama, kad Lietuvos policija turinti visas žinias apie komunistų veikimą ir dabar galutinai likviduosianti visą partiją.

Naujas Vokietijos atstovas Lietuvai.

Paskutiniu metu spaudoj pasirodė žinių, kad ligšiolinis Vokietijos atstovas Lietuvai Morath'as. atšaukiamas. Jo vieton skiriamas Vokietijos atstovybės Maskvoje tarėjas von Hey, kuris artimiausiu laiku atvyksiąs Kaunan ir pradėsiąs eiti savo pareigas.

„Kario" sukaktuvės.

Prieš Kalėdas išėjo Kaune 500-asai „Kario" numeris, žymiai padidintas. „Karys" yra savaitinis Lietuvos kariuomenės laikraštis, kurį redaguoja žinomas publicistas kapitonas Balčiūnas. Be „Kario" Lietuvos kariuomenės karo mokslo Draugija leidžia mėnesinį mokslinį žurnalą „Mūsų Žinyną".

Liaudininkų susivažiavimas.

Šio mėn. 4 d. šaukiamas Kaune metinis Lietuvos social-liaudininkų partijos susivažiavimas, kuriame tarp kitko bus įneštas projektas pakeisti partijos statutą.

Dar kartą sumelavo.

Pereito mėnesio pabaigoj visi lenkų laikraščiai padavė sensacingų žinių, kad Lietuvos armijos generaliame štabe po licija susekusi vagystčių ir del to areštavusi pulk. Brenerą ir inž. Prialgauską. Sulig tų žinių, defraudacijos turėjusios siekti arti 6 milijonų litų.

Pasirodo betgi, kad Lietuvoj apie tokius dalykus niekas ir negirdėjo, kitaip sakant, lenkų spauda labai lengva širdimi dar kartą sumelavo apie nebuvusias vagystes. Žinoma, rašyti galima viskas, popieris kantrus.

padaryta kratų pas įtariamus komunizme asmenis. „Naša Žižn" žiniomis, sulikviduota 37 komunistų komitetai ir 100 jačeikų. Kartu esą suimta 28 žmonės.

Ir vuitas ir raštininkas po raktu.

Trakų valsčiuje susekta pinigų trūkumas, ir del to valsčiaus vuitas Mickevičius ir sekretorius Viršila padėti Lukiškių kalėjime.

Klastingi doleriai.

Tenka atsižinoti, kad šiuo metu pasirodė Vilniuje klastingi (falšuoti) doleriai (20 dol, banknotės), kurios turi Nr. 24280505 A. Šis didelis numeris labai ryškus ir skaitmens nelygūs. Kita pusė yra aiškiai žalios spalvos. Todel atsargiai su doleriais, o ypač šunbiržėje, pas visokius agentus, kurie sukinėjasi gatvėse siūlydami brangiau išmainyti dolerių.

VIETOS KRONIKA.

Metinis Lietuvių Mokytojų Sąjungos susivažiavimas.

Pereitų metų gruodžio mėn. 30 ir 31 dienomis įvyko metinis L. M. Sąjungos narių susivažiavimas. I susivažiavimo prezidijumą buvo išrinkta pirmininku—mok. M. Bigelis, vicepirm. M. Čenytė, sekretoriais P. Šičkaitė ir p. Eidukonis. Pirmą dieną buvo paskaityta 4 referatai. Skaitė: M. Bigelis, V. Krečius, P. Tamulevičiutė ir P. Karazija.

Iš visų paskaitytų referatų, pageidaujama būtų, kad p. P. Karazijos referatas apie įvykusią pereitais metais mokytojų ekskursiją, būtų išleistas skyrium, nes duoda daug medžiagos krašto pažinimui.

Antrą dieną ėjo pranešimai iš vietų, valdybos ir revizijos komisijos pranešimas, valdybos rinkimai ir sumanymai. I valdžią išrinkta šie asmens balsų dauguma: P. Karazija, P. Horodničius, P. Tamulevičiūtė, J. Čenytė ir V. Šekštelis. Beto buvo priimtos trys rezoliucijos: mykytojų seminarijos, spaudos ir mokytojų kategorijomis suskirstymo klausimais.

„Vilniaus Rytojus" konfiskavimas.

Pereitą penktadienį miesto storastijos įsakimu sukonfiskuotas „Vilniaus Rytojus 6 Nr. Sukonfiskuota už straipsnį „Mūsų pradžios mokyklų klausimu".

Naujų Metų sutikimas.

Tradicijos būdu, Lietuvių Klūbo valdyba ir šiemet suruošė Naujų Metų sutikimą. Sutikime dalyvavo apie 80 asmenų, vilniečių lietuvių inteligentų ir daug lietuvių mokytojų iš provincijos. Naujų Metų sutikime dalyvavo taip pat atvykę iš Nepr. Lietuvos svečiai p. Mašiotienė, buvusi Vilniaus mergaičių Gimnazijos direktorė, ir prof. M. Biržiška su šeimyna. Dvyliktai išmušus su irinkusieji pakeltu ūpu sugiedojo Tautos Himną. Po to buvo pasakyta kalbų ir linkėjimų. Jaunimas šoko ir linksminosi iki pat ryto.

Nusibodus rašyti, liaunasi.

Nuo kurio laiko lenkų spauda Vilniuje, o paskui ją ir Varšuvinė, dažnai paduoda žinių apie ruošiamą tarp Lietuvos ir Lenkijos politinių kalinių atamainą. Žinoma, kad tas rašymas pasilikdavo tik rašymu, nes apie kalinių mainymą ištiesų šiuo žygiu nieks negalvoja. Dabar ir lenkų laikraščiai praneše, kad apie kalinių mainymą tuo tarpu nieko tikro nežinia, nors endekų laikraštis „Dz. Wil." nepamiršo priminti, kad lietuvių politinių kalinių lenkai teturį vos. . 20 (kodel ne 2?), kai tuo tarpu Kauno kalėjimuose lenkų kalinių pilna (kodel ne virš normos?).

Bedarbių skaičius didėjasi.

Prasidėjus žiemai, o kartu ir šalčiams, pasibaigė daugumoje vietų darbai ir tuo būdu negirdėtai prasidėjo didėti bedarbių skaičius. Dabar priskaitoma Vilniuje 3700 vyrai ir 1056 moters. Koks bedarbių gyvenimas žiemos metu, galima įsivaizdinti, Šaltis ir badas. Palyginus su pereita savaite, bedarbių skaičius padidėjo 200 žmonių.

Kai kada ir plečkaitininko vardas reikalingas.

Vilniaus lenkų sekmadienio dienraščiai džiaugsmingai pranešė, kad Nemenčino bare perėjęs lenkų pusėn lietuvių pasienio sargybininkas ir pasisakęs esąs politinis emigrantas. Vis mat „od przybytku głowa nie boli".

Kumunistų likvidacija.

Lenkų laikraščiai praneša, kad šiomis dienomis Naugardėlio, o dalinai Balstogės ir Palesės vaivadijose buvo

Redakcijos atsakymai.

D. Butrimui. 5 auksinus gavome. „Dirva" jau nuo lapkričio mėn. neeina, todel jos prenumeratą priskaitėm prie „Vilniaus Rytojaus", kurį Tamstai siuntinėsime per visus metus. „Vilniaus Rytojuje" yra taip pat gana platūs tokio skyrius.

Šimui Dėdei. Pilnai sutinkam su Tamstos rašymu, bet korespondencijos dėti negalime, nes viena ji labai sena (dar balandžio mėn.) o antra, joje paliesta daug asmeniškų dalykų. Geriau Tamsta pamėgink parašyti šį tą iš dabartinio jūsų apylinkės gyvenimo.

Onytei. Tamstos prašymo išpildyti negalime. Šią korespondenciją dedame.

Gandrui. Tamstos korespondencijos negalime dėti, nes nežinome tikros pavardės. Prašome pranešti.

S. Jaunuolei. Tamstos korespondenciją iš Pašaminės sunaudojame, kitų negalime sunaudoti, nes apie kaltinėnų „Ryto" skyriaus susirinkimą parašė ankščiau kitas mūsų korespondentas.

Marcinkoniečiui. Tamstos korespondencijos sunaudoti tuo tarpu negalime, nes joje pasakyta tik keletas bendrų minčių. Kai del kinematografo, tai nieko tikro tamstai pasakyti negalime, nes tuo klausimu neužsiimame.

Tuteišui. Pilnai Tamstai pritariame, bet tuo dalyko padėties nepataisysime.

Vanagėliui. Korespondencijos sunaudoti, negalime, nes daužymasis skaitytojams neįdomus.

Maksiūnų Dėdei. Labai ačiū, bet sunaudot negalime. Ateityje prašome parašyti linksmesnių žinelių.

S—š Petrašiunuose. Tamstos korespondencijoje neaiškiai nupasakota apie Kamisorių, inžinierių ir inspektorių ir negalima susivokti, kas jie per vieni. Be to nenupasakota, ko nori pasiekti „nuskriaustieji". Susilaukę papildomųjų žinių galėsime sunaudoti prisiųstą mums medžiagą.

Nuliūdusiam seminaristui. Tamstos „pasikalbėjimas" labai silpnutis. Su kaikuriomis išvadomis negalima ir sutikti. Nejaugi įgytas mokslas — nelaimė. Juo didesnes kliūtis sutinki gyvenime, juo didėja pasiryžimas jas nugalėti, — toks lietuvio būdas, ir jis per audras prasiskina sau kelią į šviesesnę ateitį. Tik nenuleisti rankų...

Aukos.

Vytauto Didžiojo gimnazijos Tėvų Globėjų komitetui berenkant aukas šios gimnazijos mokinių eglutei ir Naujųjų Metų sutikimui paruošti paaukojo šie asmens:

Kun. P. Bieliauskas 20 auks., ponia M. Žmuidzinienė 10 a., p-lė M. Žukauskaitė 2 a., p. J. Vengrienė 5 a., p. Žukas 3 a., ponia U. Valiulienė 5 a., Kun. Stankevičius 4 a., D-rė Alseikienė 5 a., D-ras Legeika — 10 a., p. Narbutas 5 a., p. R. Mackevičius—10 a., kun. Kraujalis—15 a., p. Budrevičius—5 a., p. K. Stašys 20 a., p. Žmuidzinas 20 a., p. A. Matulionis 5 a., p. A. Cicėnas 5 a., p. J. Budzeika 5 a., kun. N. Raštutis 5 a., p. Karazija 5 a., p. Dagys 2 a., p-lė Petravičiutė 3 a., kun. Vaičiūnas 7 a., p. R. Jachimavičius 5 a., p. Petronis 2 a., p-lė Žižytė 4 a., p-lė O. Ribinskaitė 3 a., p-lė A. Januševičiūtė 2 a., p-nia A. Verkelienė 1,50 a., ponia Semkuvienė 50 sk., p-lė M. Drasutavičaitė 2 a., p-lė O. Malinauskaitė 1 a., p. Z. Spečius 1 a., p-lė A. Rastenytė 3 a., ponia Markavičienė 5 a., ponia Virbalienė 5 a., p-lė E. Valterytė 10 a., p. J. Navickas 2 a, p-lė Terleckaitė 2 a., ponia B. Mačiukienė 5 a., p. M. Drūtas 3 a., p. Smolinskis 5 a., p. Špokas 3 a., p-lė Vitkauskaitė 3 a., p. Juodvalkis 3 a., p. Juška 2 a., ponia E. Vaškelienė 1 a., ponia Veleckienė 2 a., ponai Palevičiai 20 a., p. Skrzat. 3 a., p. Liobė 5 a, kun. šamb. A. Viskantas 5 a., ponia Elena Vileišienė 10 a., p-lė Bizokaitė 3 a, p-lė V. Petravičiūtė 3 a., p-lė Maciejauskaitė 1 a., p. Jasiulis 5 a., p. A. Juknevičius 5 a., p. P. Kepalas 5 a, ponia Z. Estkienė 5 a., p. K. Aleksa 10., d-ras D. Alseika 5 a., p. B. Budrevičius 5 a., p-lė M. Čenytė 5 a., kun. K. Čibiras 10 a., p. P. Gaidelionis 5 a., p. Horodničius 4 a., p. P. Yzenflam 5 a., p. V. Kairiūkštis 5 a., p. K. Kleiber 5 a., p. A. Krutulys 9 a., ponia E. Lanio 9 a., p. S Matiošaitis 9 a., kun. F. Neviera 3 a., p. V. Sakavičius 9 a., ponia Suduikienė 3 a., d-ras J. Šlapelis 5 a., dir. M. Šikšnys 10 a., kun. V. Taškūnas 5 a., p. B. Untulis 5 a., p. A. Valaitis 2 a., p. S. Wierzyński 2 a., kun. V. Zajančkauskas 9 a., d-ras V. Šėmis 3 a., p. P. Pizło 4 a., p. P. Karosas 40 a., ir inž. Vengrys 25 a., (per „V. Ryt." Redakciją) — iš viso 533 a.

Visiems čia išvardintiems asmenims tariame širdingą padėkos žodį. Likusius nuo eglelės įruošimo ir Naujųjų Metų sutikimo pinigus suvartosime neturtingųjų mokinių priešpiečiams.

Gimnazijos Direkcija
ir Tėvų-Globėjų Komitetas.

Labdarybės Draugijai.

Vl. Šilkaitis iš Mendžyiečio — 50 auks.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas.** „RUCH" Spaustuvė, Totorių g. 6.